

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1967

ΑΡΙΘ. 12

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ

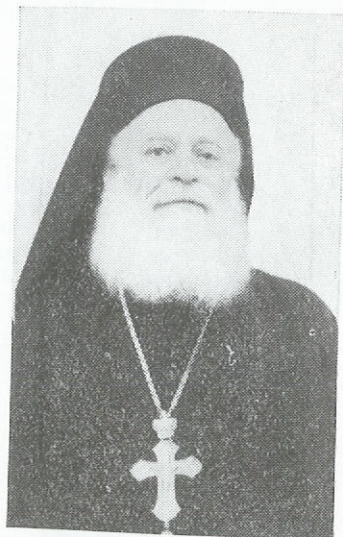

**Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ**

Ἐγενήθη εἰς Σκεπαστὸν Καλαβρύτων τὸ ἔτος 1906. Πτυχιούχος τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὑπηρέτησεν ὡς Ἱεροκλήρυξ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως καὶ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας καὶ ὡς στρατιωτικὸς Ἱερὸς κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον. Ἀνέπτυξε πλουσίαν θρησκευτικὴν, ἔθνικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν ἰδίᾳ κατὰ τὴν κατοχὴν. Ἐχρημάτισε τοποτηρητὴς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ζιγῶν.

Ο ΦΩΚΙΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Πτυχιούχος τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐγενήθη εἰς Πάτρας τὸ ἔτος 1913. Ὑπηρέτησεν ὡς Ἱεροκλήρυξ εἰς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις Πατρῶν καὶ Ἰωαννίνων, ὡς Καθηγητὴς (ἐκτακτος) εἰς τὴν Ζωσιμαίαν Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν Ἰωαννίνων, εἰς τὸ Πρότυπον Λύκειον Ἰωαννίνων, εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλᾶς καὶ τὸ Ἐκκλ. Φροντ. Ἰωαννίνων. Τὸ 1957 ἐξελέγη παμψηφεί Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἱ. Ἀρχι/πῆς Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμφάσης Ἐπισκοπῆς Κερνίτσας.

Ο ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ἐγενήθη ἐν Ἀθήναις τὸ ἔτος 1908. Εἰς τὸν Ἱ. Κλήρον εἰσήλθε τὸ 1940. Ἐκτοτε ὑπηρέτησεν ὡς ἐφημέριος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν. Διεκρίθη ἰδιαιτέρως εἰς τὸ κατηχητικὸν ἔργον τῶν κωφάλλων παιδιῶν, ἰδρύσας κατηχητικὰ Σχολεῖα εἰς τὸ Ἰδρυμα Προστασίας Κωφάλλων καὶ τὸ Σχολεῖον Κωφῶν παίδων Καλλιθέας. Παραλλήλως ἡσχολήθη μὲ τὴν ὀργάνωσιν μαθημάτων εἰς ἀναλφαβήτητους κωφάλλους, εἰς τὴν ἰδρυσιν ἐντευκτηρίου, σωματείων προστασίας κωφάλλων κλπ. Παραλλήλως ἤσκει τὸ κατηχητικὸν καὶ ἐξομολογητικὸν τοῦ ἔργου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν.

Ο ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ

Ἐγενήθη εἰς Ἀμπελιῶνα Λαρίσης τὸ ἔτος 1914. Πτυχιούχος τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἀπὸ τῆς χειροτονίας του ὑπηρέτησεν εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Σάμου καὶ Ἰακρίας ὡς Ἱεροκέρυξ, ἀναπτύξας συγχρόνως πλουσίαν κατηχητικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν. Ἰδρυτὴς δύο Μαθητικῶν οἰκοτροφείων καὶ συσσιτίων διὰ τοὺς νέους.

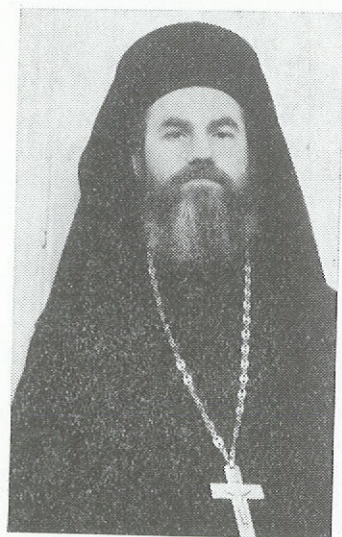

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Μόνον τότε.

Εἰς τὸ ἔργον τοῦ «Γεωγραφία τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν», ὁ Γάλλος εἰδικὸς τῆς «Οὐνέσκο» κ. Λακόστ ὑπολογίζει εἰς τριάντα τὰ Κράτη καὶ τὰς περιοχάς, πού τὸ Ἔθνικόν των εἰσόδημα εἶναι μικρότερον ἔτησίως τῶν χιλίων (1000) δολλαρίων κατὰ κάτοικον. Κατοικοῦνται δὲ τὰ Κράτη καὶ αἱ περιοχαὶ αὐταὶ ἀπὸ 2.400 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων περίπου· καὶ καλύπτουν τὰ δύο τρίτα τῆς ἐπιφανείας τῶν ἡπείρων. Οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ δεικνύουν καθαρώς, πόσον εἶναι ἀκόμη καθυστερημένη ἡ ἀνθρωπότης, ὡς πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν γηίνων ἀγαθῶν· εἰς τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις ἡ ἐποχὴ μας εἶναι προσκεκολλημένη καὶ πιστεύει, περισσότερο ἀπὸ ὅτιδῆποτε ἄλλο.

Παρὰ τὴν ραγδαίαν καὶ καταπλήσσουσαν πρόοδον τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνικῆς, παρὰ τὰς διαφόρους κοινωνικὰς φιλοσοφίας καὶ οὐτοπίας, παρὰ τὰς ποικίλας πολιτικὰς ἐφαρμογὰς των, ὁ ἀνθρώπος δὲν θὰ γίνῃ καὶ δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ εἶναι, οὔτε στοιχειωδῶς κύριος τῆς Γῆς αὐτῆς, εἰς τὴν ὁποῖαν εἶναι ἔστραμμένη ἡ καρδιά του, περισσότερο ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Καὶ

Ο ΔΡΥΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ἐγενήθη κατὰ τὸ ἔτος 1922 εἰς Καλογρηανὰ Καρδίτσας. Πτυχιούχος τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὡς λαϊκὸς ὑπηρέτησεν ὡς ἱεροκέρυξ θρησκευτικῶν συλλόγων εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας. Ὡς διάκονος ἐχειροτονήθη τὸ ἔτος 1956 καὶ εἰς πρεσβύτερον προεχειρίσθη τὸ ἔτος 1957, ὑπηρετήσας ἕκτοτε ὡς ἱεροκέρυξ εἰς Ἱ. Μητρόπολιν Ἰωαννίνων. Ἐδίδαξεν εἰς Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλᾶς καὶ εἰς τὴν Ζωσιμαίαν Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν.

τοῦτο θὰ συμβαίη, ἐφ' ὅσον οἱ ἄνθρωποι θὰ μένουσιν ἔξω τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου, καὶ μακρὰν αὐτοῦ τοῦ «μάννα ἐξ οὐρανοῦ». Καὶ μόνον ὅταν τρέφονται μὲ αὐτό, θὰ εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀπολαμβάνουσιν καὶ τὰ ὑλικά ἀγαθά, τὰ ὁποῖα ὁ πανάγαθος Θεὸς τοὺς ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὴν Δημιουργίαν του.

Ἐνάγκη ὁμοιομορφίας.

Τὴν θεῖαν λατρείαν τῆς Ὁρθοδόξου μας Ἐκκλησίας, τὴν διέπουν, ὡς γνωστὸν, αἱ διατάξεις τοῦ Τυπικοῦ, τῶν ὁποίων ἡ ἀκριβὴς καὶ εὐλαβὴς τήρησις ἐξασφαλίζει τὴν ὁμοιομορφίαν εἰς τὴν τέλεσιν καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

Ἀποτελεῖ ὅθεν καθήκον τῶν Ἐφημερίων νὰ μεριμνοῦν, ὅπως αἱ διατάξεις αὐταὶ τηρῶνται μὲ ἀκρίβειαν, καὶ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν καὶ ὑπὸ τῶν ἱεροσαλτῶν. Ἀλλὰ παραλλήλως καὶ τὸ ἐκκλησίασμα, ὁ μετέχων εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν λαὸς, πρέπει νὰ διδάσκεται ἀπὸ τοὺς ποιμένας του καὶ τοὺς ὁδηγούς του, πῶς νὰ συμπεριφέρεται, εἰς πᾶν ὅ,τι τὸν ἀφορᾷ ἐν τῇ λατρείᾳ, λ.χ. σταυροκόπημα, γονυκλισία, ὀρθοστάσια, «μετάνοια» κλπ.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ ὁμοιομορφία αὕτη δὲν εἶναι γενικὴ, οὔτε καὶ πλήρης ἀνά τοὺς διαφόρους ναοὺς τῆς χώρας μας. Διὰ τοῦτο, πρέπει νὰ καταβληθῇ σύντομος προσπάθεια, ὥστε νὰ ἐκλείψουν, βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, αἱ μέχρι τοῦδε παρατηρούμεναι διαφοραὶ καὶ «παραφωναίαι», οὕτως ὥστε ἡ Ἐκκλησία μας ν' ἀναδειχθῇ ὁμόρρυθμος, νοικοκυρευμένη, καὶ διατηρούσα ἐνιαίαν τάξιν καὶ εἰς τὸ ζήτημα αὐτό.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις.

Δὲν ἐπαύσαμεν οὐδέποτε νὰ τονίζωμεν, ὅτι πρέπει ν' ἀναμορφωθῇ ριζικῶς τὸ σύστημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἐκπαιδεύσεως. Καὶ εἶναι τοῦτο τόσον ἐπιτακτικώτερον, καθ' ὅσον ἐλλείπουν σήμερον γενικῶς ἀπὸ τὴν σημερινὴν ζωὴν, αἱ μεγάλαι καὶ ἐπιβλητικαὶ ἐκεῖναι φυσιογνωμίαι, ποὺ ἐμπνέουν τὸν σεβασμὸν καὶ ὁδηγοῦν πρὸς τὴν λύτρωσιν.

Καί, πιστεύομεν, ὅτι ἐπέστη ἤδη ὁ πρὸς τοῦτο καιρὸς. Οὐδεὶς εἶναι δυνατὸν ν' ἀρνηθῇ, ὅτι κατεβλήθησαν πολῦτιμοὶ ὄντως προσπάθειαι. Κατὰ κοινὴν ὅμως ὁμολογίαν, δὲν ἀπέδωκαν τοὺς ἀναμενομένους καρπούς, καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν χειροτονουμένων κληρικῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν δέουσαν κατάρτισιν τοῦ Ἐφημεριακοῦ μας κλήρου.

Καὶ ἀποτελεῖ ἀληθῶς παρήγορον καὶ ἐλπιδοφόρον αὐγὴν νέων καλυτέρων ἡμερῶν τὸ Ἀνώτατον Ἐκκλησιαστικὸν Φρον-

τιστήριοι τῆς Τήνου, τὸ ὁποῖον ἐνεκαινίασεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰερώνυμος. Καὶ ὑπῆρξεν πραγματικὴ Διοσημεία, ὅτι ἡ πρώτη πράξις τῆς Ἀρχιερατείας του ἦτο ὁ ἐγκαινισμὸς του.

Ἡ ἀπόκτησις μορφωμένου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου, μὲ συνείδησιν φωτεινὴν τῆς ἀποστολῆς του, καὶ μὲ ἱκανότητα ν' ἀνταπεξέλθῃ εἰς τὰς ποιμαντικὰς ἀνάγκας τῶν ἡμερῶν μας — κατὰ πολὺ μεγαλυτέρας καὶ περισσότερον ἀπαιτητικὰς ἀπὸ ὅτι ἦσαν ἕως χθὲς — εἶναι ἀμέσως συνδεδεμένη, μὲ τὴν ρηξικέλευθον πνοὴν τῆς νέας ἡμῶν Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως· καὶ μὲ τὴν σοβαρῶς μελετωμένην ἀναμόρφωσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας Ἐκπαιδεύσεως.

Πρέπει λοιπὸν νὰ τεθῇ ἀμέσως ἐπὶ τάπητος τὸ μέγα τοῦτο καὶ ζωτικώτατον διὰ τὴν ἀγίαν μας Ἐκκλησίαν θέμα. Νὰ ἐξετασθῇ ἐνδελεχῶς ἀπὸ ὅλας του τὰς πλευράς. Καὶ νὰ πραγματοποιηθῇ ἀκολούθως ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Πολιτείας.

Τεχνικὴ καὶ ἠθικὴ.

Εἰς τὸ συνελθὸν εἰς Βομβάνην προσφάτως Διεθνὲς Συνέδριον Φιλοσοφίας καὶ Τεχνικῆς, ὑπεγραμμίσθησαν μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς : «Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἰς τὰς προηγμένας χώρας τῆς σήμερον, οἱ ἄνθρωποι ἀποβαίνουν ἐξαρτήματα μιᾶς κολοσσιαίας μηχανῆς, διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁποίας συνειργάσθησαν ἡ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ γραφειοκρατία. Ἡ σημερινὴ κοινωνία, πού τὴν σφραγίζει ἡ τεχνικὴ πρόοδος, χωρὶς ἀνάλογον πνευματικὸν πλουτισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου παραγόντα, εἶναι φαινόμενον σχεδὸν καθαρῶς ὑλικόν· καὶ ὀλοὲν ὀλιγώτερον δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀνθρώπινον φαινόμενον. Πρέπει λοιπὸν εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου νὰ γίνῃ συνειδητὴ ἡ ἀνάγκη μιᾶς παιδείας καὶ γενικωτέρας μορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου· ἡ ὁποία νὰ διέπεται ἀπὸ τοιαύτην ἱεράρχησιν μετὰξὺ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ τῆς Τεχνικῆς, ὥστε ἡ πρώτη νὰ εἶναι πάντοτε τοποθετημένη πολὺ ὑψηλότερον ἀπὸ τὴν δευτέραν».

Τὰ πορίσματα τοῦ Συνεδρίου εἶναι ἀπολύτως σαφῆ. Καὶ οὐδέποτε ἴσως ὁ κόσμος εἶχε τόσην ἀνάγκη ν' ἀναπλασθῇ καὶ ν' ἀναγεννηθῇ ἠθικῶς, ὅσον σήμερον, ὅτε τεράστια τεχνικὰ μέσα καταστροφῆς καὶ ὀλέθρου ἔχουν τεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ μόνον τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ἡμπορεῖ ν' ἀποβῇ πηγὴ μονίμου εἰρήνης.

Η ΕΡΓΑΣΙΑ

Δ'.

Στὴν ἐποχὴ μας οἱ Μαρξιστὲς καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἱστορικοῦ ὑλισμοῦ ἐδημιούργησαν ὀξύτερον ἐργατικὸ πρόβλημα, πού δὲν ἔχει ἠθικὴ καθαρότητα καὶ δὲν ἀναγνωρίζει ἄλλην ἀξία, παρὰ τὴν οἰκονομικὴ μονάχα. Ἡ οἰκονομικὴ ὅμως ζωὴ δὲν ἔχει αὐτόνομην ὑπαρξή. Καὶ ὁ λεγόμενος «οἰκονομικὸς ἄνθρωπος» εἶναι μιὰ οὐτοπία κι' ἓνας τραγέλαφος, πού τοποθετεῖ τὸν πολιτισμὸ καὶ τὴν πρόοδο στὴν ὑλικὴν εὐημερία καὶ στὴν αὐξήσῃ ἀποκλειστικὰ τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν. Ἡ παραγωγὴ ὅμως καὶ ἡ κατανάλωσις, εἶναι ἀναμφισβήτητο, πῶς δὲν ἐξαντλοῦν τὴν ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου· οὔτε καὶ μποροῦν νᾶναι οἱ μοναδικοὶ μοχλοὶ τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως καὶ ζωῆς. Ἀλλὰ πρέπει νὰ διαποτιζῶνται ἀπὸ πνευματικότητα, καὶ νὰ κατευθύνωνται ἀπὸ ἀνώτερες πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς ἀρχές, πού νὰ προβάλλουν τὸν ἀνθρώπο καὶ τὴν ψυχὴ του, σὰν τὴν ἀνώτατη ἀξία τοῦ κόσμου, καὶ νὰ τονίζουσι τὴν ἐλευθερίαν του σὰν ἀπόλυτον ἀγαθόν. Ἀλλοιῶτα θὰ παραδέρνη ὁ κόσμος μέσα σ' ἓνα φαῦλον ὑλιστικὸ κύκλον καὶ σ' ἓνα λαχανιασμένον κι' ἀτελειώτο κυνηγητὸ τῆς ὑλικῆς εὐημερίας· καὶ τὸ «ὑλικὸ συμφέρον» θᾶναι ἡ κινητήρια δύναμις τοῦ κόσμου. Μὲ ἀποτέλεσμα, ὀλοένα νὰ πληθαίνῃ καὶ νὰ μεγαλώνῃ ἡ δυστυχία του καὶ ἡ ἀθλιότητά του. Κι' ἀντὶ ν' ἀξιοποιῇ ὁ ἀνθρώπος τὸ θεῖον δῶρον τῆς ζωῆς, νὰ εὐρύνη μὲ τὴν ἐπιστήμην καὶ μὲ τὴν γνώσιν τοὺς ὀρίζοντάς της, νὰ προστατεῦῃ ζηλότυπα τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνεξαρτησίαν του, κι' ἀντὶ νὰ δροσίξῃ τὴν ὄψιν του ἢ λυτρωτικὴ πνοὴ τῆς αἰωνιότητος, θὰ γίνεταί ἡ καρδιά του ὁ μυθολογούμενος «πίθος τῶν Δαναίδων», πού δὲν ἐγέμιζε ποτέ. Γιατὶ εἶναι βέβαιον, πῶς ὅσο θὰ πληθαίνουν οἱ ὑλικὲς του ἀπολαύσεις, τόσο καὶ πιὸ παθησόμενα θὰ τὶς κυνηγᾷ...

* * *

Ὁ κομμουνισμὸς λοιπόν, πού βλέπει τὴν ζωὴ μονό-
πλευρα κι' ἀπὸ τὴν ὑλιστικὴ μονάχα καὶ βάρβαρη ὄψη
της, καὶ πού γι' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει ζήτημα ἠθικῆς φτώ-
χειας παρὰ μονάχα ὑλικῆς, ἀγωνίζεται νὰ δημιουργήσῃ
μιὰ βασιλεία ζωῆς, μὲ μέσα ὀλέθρια, καὶ νὰ ὀδηγήσῃ,
μὲ τὸ μῖσος στὴν ἀγάπη, καὶ μὲ τὴν βία στὴν ἐλευθερία!
Ἐσχῆν ἄ πὼς οἱ κακοστρατιῆς ἐπάνω στ' ἄγρια βουνὰ δὲν
ὀδηγοῦν σὲ ἀνθόκηπους, ἀλλὰ σ' ἐπικίνδυνα περάσματα
καὶ σὲ βάραθρα. Καὶ πὼς κι' ὁ φλόμος βγάζει γάλα, μὰ τὸ
γάλα αὐτὸ εἶναι φαρμάκι φοβερό. Καὶ πὼς ἡ ἀμαρτία
γεννᾷ τὸν θάνατο, πού εἶναι πάντα κρυμμένος σὲ κάθε
κακὸ πάθος. Ἐσηκῶνει λοιπόν τοὺς ἀποχειροβίωτους
καὶ τοὺς ἐργάτες, μὲ τὴν οὐτοπία τῆς ἴσης κατανομῆς
τῶν ἀγαθῶν καὶ τοὺς μολύνει τὴν καρδιά τους, μὲ τὸ μῖ-
σος καὶ μὲ τὴν ἔχθρα γι' αὐτοὺς πού τὰ κατέχουν. Καὶ τ'
ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ ἀπληστία, ἡ ἐκδίκηση, οἱ ἐγωϊ-
σμοί, κι' ὁ φθόνος νὰ καταστρέφουν τὴν ζωὴ κι' ὅλος ὁ
ἀπροσμέτρητος μόχθος τοῦ ἀνθρώπου, νὰ μετουσιώνεται
σὲ ὄργανα ὀλέθρου καὶ καταστροφῆς. Κι' ὅσο βαθύτερα
διαποτίζεται ἀπὸ τὴν ὑλιστικὴν ἀπληστία, τόσο φτωχαί-
νει καὶ τόσο γίνεται βαναυσότερη κι' ἀποκρουστικώτερη
στὰ φανερώματά της. Γι' αὐτὸ κι' ἀποζητᾷ τὴν χαρὰ καὶ
τὴν ἱκανοποίησιν στοὺς ἀχαλίνωτους αἰσθησιακοὺς ἐρε-
θισμοὺς. Καὶ σὲ χοροὺς βάρβαρους, πού δὲν ἔχουν καμ-
μιᾶν ἄρμονία καὶ χάρη, παρὰ εἶναι νευρωτικὰ τινάγματα
τοῦ κορμιοῦ καὶ τῶν ποδιῶν, πού τὸ πρότυπό τους ἀνα-
ζητήθηκε στίς ζοῦγκλες.

* * *

Μὰ κι' ἂν ἀκόμη ὁ πλοῦτος καὶ τὰ οἰκονομικὰ
ἀγαθὰ ἦσαν τυχόν ὁ μοναδικὸς στόχος τῆς ἀνθρώπινης
δραστηριότητος, εἶναι καὶ πάλιν βέβαιο, πὼς ἡ παρα-
γωγή τους—πού ὀλοένα πληθαίνει καὶ βελτιώνεται—δὲν
στηρίζεται μονάχα στὸ μόχθο καὶ στὰ χέρια τῶν λογῆς
λογῆς δουλευτάδων. Καὶ χωρὶς βέβαια νὰ ὑποτιμᾷ κα-
νεὶς τὴν μεγάλη τους συμβολὴ καὶ προσφορά, πρέπει νὰ

ὁμολογήσωμε πῶς ἡ σημερινή, χωρὶς προηγούμενο στὴν ἱστορία, ὕλική εὐημερία μερικῶν λαῶν ὀφείλεται κυρίως σὲ μερικοὺς ξεχωριστοὺς ἀνθρώπους, πού ὁ φωτεινὸς τους νοῦς, καὶ τὰ πνευματικὰ δημιουργικὰ τους χαρίσματα ἐπραγματοποίησαν στοὺς καιροὺς μας αὐτοὺς τὴν μεγαλύτερη ἐπανάσταση τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὴν μηχανικὴν ἐπανάσταση. Καὶ οἱ ἐφευρέσεις τους καὶ τὰ ὑπερθαύμαστα κατορθώματά τους δὲν ἀλλάζουν μονάχα τὴν ὄψη τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ προκαλοῦν μιὰν ριζικὴν μεταμόρφωση τῆς κανονικῆς καὶ γνώριμης λειτουργίας τῆς ζωῆς. Κι' ὁ κομμουνισμὸς καὶ ἡ κοσμοθεωρία του γιὰ τὴν ἴση κατανομή τῶν ἀγαθῶν τῆς γῆς ἀποδείχθηκε μιὰ σαπουνόφουσκα. Ἀφοῦ μὲ τὸ ἡμερομίσθιο πού παίρνει σήμερα ἓνας ἀμερικανὸς ἐργάτης δὲν ἀμοίβεται ἐδῶ, οὔτε ὁ ἀνώτατος Κρατικὸς λειτουργός.

* * *

Κι' ἓνα μονάχα βεβαιώνεται ἀπὸ τίς ἐπιτυχίες τῆς Τεχνικῆς, πού ξεπέρασαν τὰ ὅρια τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, καὶ μᾶς πρόσθεσαν καὶ τὴν ἀγωνία καὶ τὴν δίψα τῆς πλανητικῆς ζωῆς, πῶς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου κυριαρχεῖ κι' ἐπιβάλλεται ἐπάνω στὴν ὕλη. Κι' ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἔχει μέσα του τὴν δημιουργικὴ πνοή τοῦ Θεοῦ, πού τὸν ἐπλασε «κατ' εἰκόνα του καὶ ὁμοίωσή» του. Ἡ ἀκόρεστη ὅμως δίψα του γιὰ τὰ ὕλικά ἀγαθὰ, καταλήγει στὴν καταζόφωση τῆς προσωπικότητάς του σὰν θείας εἰκόνας. Καὶ τοῦ γεννᾷ ἐγωϊσμοὺς καὶ ὑπερηφάνειες ἐωσφορικές, πού μποροῦν νὰ καταλήξουν στὸν ὄλεθρό του. Γιατὶ ἀναστηλώνει τὴν ζωὴ του, ὄχι ἐπάνω στὸν ἀπειροδύναμο Δημιουργό του, ἀλλὰ στὸν ἑαυτό του· καὶ τοποθετεῖ τὴν εὐτυχία του στὴν ὕλική του εὐημερία πού εἶναι μιὰ πλάνη, καὶ πού τίποτα ἄλλο δὲν κάνει «παρὰ νὰ τὸν ἐμποδίξῃ νὰ σταθῇ ὀρθίος καὶ νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα του πρὸς τὸν οὐρανό», ὅπως εἶπεν ὁ Μπέρξον.

Κι' ὁ καθένας μας γνωρίζει ἀπὸ τὴν ἰδική του ἐμπει-

Η ΠΕΡΙ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ

Θ'.

Τὸ μορφωτικὸν ιδεῶδες τῶν Καππαδοκῶν δὲν λησμονεῖ καὶ τὸ ἔναντι τῆς πατρίδος καθῆκον. Βεβαίως οἱ Καππαδόκται τονίζουσι, ὅτι ἡ ἀληθὴς μας πατρίς εἶναι ὁ οὐρανός, ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ. Οὕτως ὁ Μ. Βασίλειος λέγει χαρακτηριστικῶς : «Τὸ πολίτευμα ἔχει ἐν οὐρανοῖς. Ἀληθινὴ σου πατρίς ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ, πολῖται καὶ συμφυλέται οἱ πρωτότοκοι, οἱ ἀπογεγραμμένοι ἐν οὐρανοῖς»¹. Ἀλλ' αὐτὸ οὐδὲν ἔμποδίζει τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐπίγειον πατρίδα.

Ὁ Μ. Βασίλειος, γράφων εἰς τὸν Σωφρόνιον τὸν Μάγιστρον, τὸν ἐπαινεῖ, διότι εἶναι τόσον φιλόπατρις, ὥστε «τὴν ἐνεργοῦσαν καὶ θρέψασαν πατρίδα ἴσα γονεῦσι τιμᾶν» καὶ χαίρει, ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἄρχοντος «ἄναρ ἐπλούτισεν ἡ πατρίς ἡμῶν, ἄνδρα ἔχουσα τὸν τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῆς ἐπιτραπέντα»². Καὶ εἰς ἄλλην ἐπιστολὴν του, ἣτις εἶναι ἀνεπίγραφος, ὁ Μ. Βασίλειος γράφει : «Τοὺς ἐκ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἀφικομένους συνίστησί σοι αὐτὸ τὸ τῆς Πατρίδος δίκαιον... καὶ τὸν ἐγχειρίζοντα τοίνυν τὴν ἐπιστολὴν τῇ κοσμιότητί σου δέξαι καὶ ὡς πατριώτην καὶ ὡς δεόμενον ἀντιλήψεως»³.

1. Μεγάλου Βασιλείου, εἰς τὴν Ἐξαήμερον ὁμιλία θ' περὶ χερσαίων, Migne 'E. Π. 29, 192.

2. Μ. Βασιλείου, Ἐπ. 96 ἐν Migne 'E. Π. 32, 492.

3. Μ. Βασιλείου. Ἐπιστ. 318 ἐν Migne 'E. Π. 32, 1065. Δ. Μπαλάνου, Ἐκκλησία καὶ Ἔθνος, Ἀνάτυπον ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἔτος 1938, σ. 212.

ρία, πόσον οἱ ἐγωϊστικὲς ἐπιθυμίαι, ὁ αἰσθησιασμὸς καὶ ἡ συμφεροντοθηρία ἐκμηδενίζουν τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν ζωὴν, ὅταν κυριευθῇ ἀπὸ αὐτὲς ὁ ἄνθρωπος. Ὅπως ὁ Ἐωσφόρος στὴν ἀβυθομέτρητην ἄβυσσο τῆς μαύρης Κόλασης, ἔτσι γκρεμίζεται καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὴν ὕλη, καὶ γίνεται ὅπως αὐτὴ σκοτεινὴ καὶ βαρειά. Καὶ δὲν μπορεῖ ν' ἀνασηκωθῇ ἀπὸ τὴν λασποθάλασσα ποὺ κυλιέται, καὶ νὰ φθάσῃ ἕως τὴν ἅγια κλίμακα τοῦ Ἰακώβ—τῶν ἠθικῶν δηλαδὴ καὶ τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν—ποῦ τὰ σκαλοπάτια τῆς ὁδηγοῦν πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ πρὸς τὴν αἰώνια ζωὴν...

Και ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, γράφων εἰς τὸν αὐτὸν Σωφρόνιον, λέγει : «Μητέρα τιμᾶν τῶν ὁσίων μητῆρ δὲ ἄλλη μὲν ἄλλου, κοινὴ δὲ πάντων πατρίδ» καὶ ἐπαινεῖ αὐτὸν «κοινὸν ὄντα τῆς πατρίδος προστάτην»⁴. Ὁ αὐτὸς πατὴρ κηρύττει, ὅτι εἶναι γλυκὺ τὸ χῶμα τῆς πατρίδος : «Ἦδὺ μὲν καὶ ὁ κόσμος οὗτος καὶ τὸ πατρῶον ἔδαφος καὶ φίλοι καὶ συγγενεῖς καὶ ἡλικιωῶται»⁵.

Ἐπειτα τὸ μορφωτικὸν ἰδεῶδες τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Καππαδοκίας εἶναι θαυμάσιον, διότι προβάλλει τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἤθους, ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς ὑποκειμενικῆς βουλητικῆς ἐνεργείας πρὸς τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν τῶν ἀξίων, καθ' ἣν αἱ κατώτεραι ἀξίαι πρέπει νὰ καταφάσκωνται καὶ πραγματοποιοῦνται πρὸς χάριν τῶν ἀνωτέρων, ὑποτασσόμεναι εἰς αὐτάς. Τὰ ἠθικὰ κηρύγματα τῶν Καππαδοκῶν εἶναι ἀναρίθμητα. Εἰς ταῦτα τονίζεται, ὅτι πρὸ πάντων πρέπει ἡ ἁμαρτία νὰ ἐκρίζωθῇ ἐκ τοῦ βίου τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ θέλησις νὰ ἀσκηθῇ εἰς τὸ νὰ μὴ δέχεται συμβιβασμοὺς μετὰ τοῦ κακοῦ.

* *

Πάντα τὰ μέχρι τοῦδε λεχθέντα ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ ἀληθὴς μόρφωσις, κατὰ τοὺς μεγάλους Καππαδόκας, εἶναι ἡ καθ' ὕλην ἁρμονικὴ καὶ παμμερὴς ἱκανοποίησις πασῶν ἀνεξαίρετως τῶν ἀξιολογικῶν ῥοπῶν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ νὰ προσοικειώμεθα ὀρθῶς καὶ ἄνευ παραμορφώσεως τὸ πλήρωμα, τὸ σύστημα καὶ τὴν ἱεραρχικῶς διηρθρωμένην ὀργανικὴν ὁλότητα τῶν ἀξίων καὶ μορφωτικῶν ἀγαθῶν. Τοιοῦτοτρόπως πάντες οἱ ἐπὶ μέρους ἀξιολογικοὶ σκοποὶ (ὕλικοι, οἰκονομικοί, βιολογικοί, θεωρητικοί, αἰσθητικοί, κοινωνικοί, πατριωτικοί, ἠθικοί) ἐνοποιοῦνται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Χριστοῦ ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαιράς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ μορφωτικοῦ αὐτοῦ ἰδεώδους οἱ Καππαδόκαι δὲν διέπονται ὑπὸ χιμαιρικῆς καὶ οὐτοπιστικῆς ὑπεραιοδοξίας. Ἡ διδασκαλία των, τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῆς ρεαλιστικῆς Ὁρθοδόξου Ἀνθρωπολογίας, δὲν ὀδηγεῖ εἰς τὴν Ἰβρίν, εἰς τὴν ὑπεροπτικὴν ὑπερτίμησιν τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων, εἰς τὴν ἑωσφορικὴν ἀλαζονείαν. Οἱ Καππαδόκαι πιστεύουν, ὅτι ἡ ὀρθὴ ἱεράρχησις τῶν ἀξίων καὶ ἡ ἀληθὴς μόρφωσις εἶναι μὲν κατορθωτὴ, ἀλλὰ πολλὰκις εἶναι κατάκτησις, ἣτις προϋποθέτει αἰματηρὰς σύγκρουσιν, πάλην, σκληρὸν ἀγῶνα, μόχθον, ἡρωϊκὴν προσπάθειαν. Κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, εἶναι «δυσάγωγον πρὸς ἀρετὴν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων»⁶. Κατὰ τὸν Ναζιανζηνόν, φοβερὸς εἶναι «ὁ

4. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Ἐπιστ. 37 ἐν Migne Ἐ.Π. 37, 77.

5. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Λόγος ιε' εἰς τοὺς Μακκαβαίους, Migne Ἐ. Π. 35, 920.

6. Μ. Βασίλειου, Ὁμιλία εἰς τὸν α' ψαλμὸν ἐν Migne Ἐ. Π. 29, 212.

ἐν τοῖς πάθεσι πόλεμος, ὃν πολεμούμεθα νυκτὸς καὶ ἡμέρας»⁷.

Παρὰ ταῦτα τὸ μορφωτικὸν ἰδεῶδες τῶν Καππαδοκῶν δὲν εἶναι ἀπροπέλαστον, χιμαιρικὸν καὶ ἀπραγματοποιήτον, διότι ἀκριβῶς ἡ μυστηριακὴ καὶ λειτουργικὴ ζωὴ, τὴν ὁποίαν τόσον θερμῶς συνιστοῦν, ὀδηγεῖ τὴν ἀνθρωπίνην θέλησιν εἰς συνεργασίαν μετὰ τῆς Θείας Χάριτος. Ἡ συνεργασία αὕτη δὲν ὀδηγεῖ τὸν ἀνθρώπον εἰς μίαν στατικὴν κατάστασιν. Ἡ μόρφωσις του καὶ ἡ συγκρότησις τῆς Χριστιανικῆς του προσωπικότητος εὐρίσκεται πάντοτε εἰς κίνησιν καὶ ἐξέλιξιν. Δὲν εἶναι κάματος ἢ νοχέλεια ἢ ἀδράνεια, ἀλλὰ συνεχῆς δυναμικὴ προσπάθεια, πορεία, δρόμος, ἀγὼν μὲ κατεύθυνσιν πάντοτε πρὸς τὸ ὑψηλότερον καὶ τελειότερον. «Νυνὶ δέ, —λέγει ὁ Γρηγόριος Νύσσης—, τὸ κάλλιστον τῆς τροπῆς ἔργον ἢ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς ἐστὶν αὔξησης, πάντοτε τῆς πρὸς τὸ κρεῖττον ἀλλοιώσεως ἐπὶ τὸ θεϊότερον μεταποιούσης τὸ καλῶς ἀλλοιούμενον. Διὰ τῆς καθ' ἡμέραν αὔξεσεως πάντοτε κρεῖττων γινόμενος καὶ αἰεὶ τελειούμενος, καὶ μηδέποτε πρὸς τὸ πέρασ φθάνων τῆς τελειότητος. Αὐτίκα γάρ ἐστὶν ὡς ἀληθῶς τελειότης τὸ μηδέποτε στήναι πρὸς τὸ κρεῖττον αὔξανόμενον, μηδὲ τινι πέρατι περιορίσαι τὴν τελειότητα»⁸.

Ἡ ἀπαράμιλλος τέλος μορφωτικὴ ἀκτινοβολία τῶν μεγάλων Καππαδοκῶν διαλάμπει καὶ εἰς τὸ ὅτι οὗτοι δὲν περιορίζονται εἰς θεωρητικὴν καὶ ἀφηρημένην διδασκαλίαν οὐτοπιστικῶν μορφωτικῶν ἰδεωδῶν, ἀλλὰ παρουσιάζουν εἰς τὰ πρόσωπά των ζωντανὰ πρότυπα καὶ ὑποδείγματα πρὸς μίμησιν, ἅτινα συνδυάζουν ἀρμονικῶς τὸ ἀξιολογικὸν καὶ τὸ ὄντολογικὸν στοιχεῖον, δοθέντος ὅτι εἰς τὴν προσωπικότητά των τὸ ἰδεῶδες ἐγένετο πραγματικότης. Τοιοῦτοτρόπως οἱ Καππαδοκαὶ φέρουν ἡμᾶς εἰς ἐπαφήν μετὰ τοῦ βασιλείου τῶν μορφωτικῶν ἀξιῶν οὐχὶ νοησιαρχικῶς, ἀλλὰ βιωματικῶς. Ἡ φωτεινὴ προσωπικότης των ἀποκαλύπτει τὴν ἐνσάρκωσιν ἐνὸς μορφωτικοῦ ἰδεώδους, ὅπερ δὲν εἶναι νεφελῶδες, μονομερές, ἀναιμικὸν καὶ πλήρες ἀριστολογίας καὶ ἐσωτερικῶν ἀντιφάσεων, ἀλλ' ἐν μορφωτικὸν ἰδεῶδες ἄρτιον, ὠλοκληρωμένον, πλήρες κρυσταλλίνης διαυγείας, ἐσωτερικῆς ἐνότητος καὶ δυναμισμού.

Τὸ πρὸς ἡμᾶς μήνυμα τοῦ μορφωτικοῦ ἰδεώδους τῶν μεγάλων Καππαδοκῶν εἶναι ὅτι ἡ παιδεία μας δὲν πρέπει νὰ θέτῃ τὰς παρωπιδὰς τῆς μονομερείας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ ἱκανοποιῇ μόνον ὀλίγας ἀνάγκας καὶ ροπάς τοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος, διὰ νὰ καθιστᾷ τὰς ἄλλας ἀτροφικὰς, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀνταποκρίνηται ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ψυχροσωματικὴν ὑφήν καὶ τὴν ὄργανικὴν ὀλότητα τῶν ἐνδομύχων ἐφέσεων τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

7. Journal καὶ Dutilleut, Enchiridion Asceticum³, 1942, σ. 170.

8. "Ἐνθ' ἄνωτ., σ. 192.

Ἐκλεκτὲς σελίδες ἀπὸ τὸν Ἰ. Χρυσόστομο

Ἡ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΜΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗ ΕΙΝΑΙ Ἡ ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ ΜΑΣ ἢ ΤΗΣ ΑΘΥΜΙΑΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΧΙ Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ Ἡ ΦΤΩΧΕΙΑ

Ὁ πλοῦτος τὴν μὲν ὄψη του τὴν ἔχει χαρούμενη· τὰ ἐσωτερικά του ὅμως εἶναι γεμᾶτα ἀπὸ σκοτάδι· ἢ φτώχεια πάλιν τὸ ἀντίθετο. Κι' ἂν ξεδιπλώσῃς τὴν συνείδηση τοῦ καθενός, στὴν μὲν συνείδηση τοῦ φτωχοῦ θὰ δῆς ξεγνοιασιά καὶ τὴν ἐλευθερία· στὴν ψυχὴ δὲ τοῦ πλούσιου, ἀναστάτωση, κι' ἀναταραχὲς καὶ τρικυμία. Ἄν δὲ σὺ στενοχωριέσαι πού τὸν βλέπεις νᾶναι πλούσιος, στενοχωριέται κι' ἐκεῖνος, πολὺ περισσότερο ἀπὸ σένα, ὅταν βλέπῃ ἄλλους νᾶναι πλουσιώτεροί του. Κι' ὅπως ἐσὺ τὸν σκιαζέσαι, ἔτσι κι' ἐκεῖνος φοβᾶται ἄλλους· καὶ δὲν εἶναι κατὰ τοῦτο καλύτερός σου.

Στενοχωριέσαι ὅμως, ὅταν βλέπῃς κάποιον πού ἔχει δύναμη κι' ἐξουσία, ἐπειδὴ σὺ εἶσαι φτωχός κι' ἀπ' αὐτοὺς πού ἐξουσιάζεις. Σκέψου ὅμως καὶ τὴν αὐριανὴ ἡμέρα· καὶ σκέψου ἀκόμη τίς ἀναταραχὲς, τοὺς κίνδυνους, τοὺς κόπους, τίς κολακεῖες, τίς ἀγρύπνιες κι' ἄλλες τίς ἄλλες ταλαιπωρίες του, προτοῦ νᾶλθῃ ἢ ἡμέρα ἐκείνη. Κι' αὐτὰ τὰ λέω γι' αὐτοὺς πού δὲν θέλουν νὰ φιλοσοφοῦν· ὦστε, ἂν τὸ καταλάβῃς αὐτὸ νὰ μποροῦμε νὰ σοῦ ἀποδείξωμε κι' ἄλλα σημαντικώτερα· καὶ στὴν ἀνάγκη νὰ σοῦ μιλήσω καὶ γι' ἄλλα πού εἶναι βαρύτερα. Ὅταν λοιπὸν συναντήσῃς κάποιον πλούσιο, συλλογίσου κάποιον πού εἶναι πλουσιώτερός του, καὶ θὰ δῆς τότε πὼς κι' αὐτὸς βρίσκεται στὴν ἴδια μ' ἐσένα σειρά. Καὶ κατόπιν, συλλογίσου κι' αὐτὸν πού εἶναι φτωχότερος ἀπὸ σένα, καὶ πόσοι κοιμοῦνται πεινασμένοι, καὶ πόσοι ἔχασαν τίς πατρικὲς τῶν περιουσίες, καὶ πόσοι ἔχουν γιὰ σπίτι τοὺς τῆ φυλακῆ, καὶ παρακαλοῦν ὀλημερῆς νὰ τοὺς εὕρῃ ὁ θάνατος. Γιατὶ οὔτε ἢ φτώχεια γεννᾷ τὴν ἀθυμία, οὔτε καὶ ὁ πλοῦτος τὴν εὐχαρίστηση, ἀλλὰ κι' αὐτὸ κι' ἐκεῖνο μᾶς τὰ γεννᾷ ὁ λογισμὸς μας.

* *

Καὶ λόγιασέ το αὐτό, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὰ πιὸ χαμηλά· ὁ σκουπιδιάρης λ.χ. στενοχωριέται καὶ λυπᾶται, ὅτι δὲν μπορεῖ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ ἐπάγγελμά του αὐτό, πού ὅλοι τὸ νομίζουν κακορίζικο καὶ ντροπιασμένο· ἀλλ' ἂν τὸν ἀπαλλάξῃς ἀπ' αὐτό, καὶ κατορθώσῃ νὰ οἰκονομᾷ ἄνετα ὅσα τοῦ χρειάζονται, καὶ πάλιν θὰ στενοχωριέται, ἐπειδὴ δὲν ἔχει περισσότερα ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα. Κι' ἂν τοῦ δώσῃς περισσότερα, θὰ θελήσῃ πάλιν νὰ τὰ διπλασιάσῃ· καὶ γι' αὐτὸ δὲν θᾶναι λιγώτερο στενοχωρημένος ἀπὸ προηγήτερα. Κι' ἂν τοῦ δώσῃς διπλᾶ καὶ τριπλᾶ, θὰ λυπᾶται καὶ πάλιν ἐπειδὴ δὲν

εἶναι ἀπὸ τοῦς πρωτοκάθεδρους. Κι' ἂν τοῦ τὸ προμηθέψης κι' αὐτό, θὰ νομίξῃ ἄθλιο τὸν ἑαυτοῦ, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀπὸ τοῦς πρώτους πρώτους καὶ κατάπρωτος. Μὰ κι' ἂν τυχὸν καταξιωθῇ κι' αὐτὴ τὴν τιμὴν, θὰ μουρμουρίζῃ καὶ πάλιν, ποὺ δὲν ἔχει ἐξουσία. Κι' ἂν γίνῃ ἄρχοντας, θὰ στενοχωριέται ποὺ δὲν κυβερνᾷ ὀλόκληρο ἔθνος. Κι' ἔθνος πάλιν ἂν ἐξουσιάσῃ, γιὰτὶ δὲν διαφεντεύει πολλοὺς λαοὺς· καὶ στὸ τέλος ἐπειδὴ δὲν ἔχει ὅλο τὸ κόσμο στὴν ἐξουσία του. Ὅταν γίνῃ πρωθυπουργός, θὰ λυπᾶται ποὺ δὲν εἶναι βασιληᾶς. Κι' ἂν γίνῃ βασιληᾶς, ὅτι δὲν εἶναι μονοκράτορας· κι' ἂν γίνῃ μονοκράτορας, ὅτι δὲν κυβερνᾷ καὶ τοὺς βάρβαρους κι' ὅλη τὴν Οἰκουμένην. Κι' ἂν ἐξουσιάσῃ τὴν Οἰκουμένην, ὅτι δὲν κυβερνᾷ κι' ὅλη τὴν Πλάσῃ. Κι' ἔτσι ὁ λογισμὸς του, προχωρώντας πρὸς τὸ ἄπειρο, δὲν θὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ εὐχαριστηθῇ ποτέ του.

* * *

Εἶδες, πῶς κι' ἂν κάμῃς κάποιο βασιληᾶ, ἀπὸ φτωχὸς κι' ἀσήμαντος ποὺ ἦτανε, τὴν ἀθυμία δὲν τὴν ξεριζώνεις, ἂν δὲν τοῦ διορθώσῃς προτῆτερα τὸ λογισμὸς του ποὺ λαχταρᾷ τὴν πλεονεξία; Τώρα λοιπὸν θὰ σοῦ ἀποδείξω καὶ τὸ ἀντίθετο· ὅτι δηλαδὴ κι' ἂν ἀπὸ ψηλὰ κατεβάσῃς χαμηλὰ κάποιο ποὺ ἔχει σύνεση, δὲν θὰ τὸν ρίξῃς σ' ἀθυμία καὶ σὲ θλίψῃ. Κι' ἂν θέλῃς, ἄς κατεβοῦμε τὴν ἴδια σκάλα, καὶ κατεβάζοντας κάποιον ἀρχηγὸ ἀπὸ τὸν θρόνο του, ἀποστέρησέ τον, μὲ τὸν λογισμὸ σου, ἀπὸ τὴν ἐξουσία του ἐκεῖνη. Αὐτός, ἂν θέλῃ νὰ καταλαβαίνει αὐτὰ ποὺ εἶπα, καθόλου δὲν θὰ λυπηθῇ γι' αὐτό. Γιατὶ δὲν θὰ συλλογιέται, αὐτὰ ποὺ τοῦ πῆραν, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ ἀπόκτησε τελευταῖα, τὴ δόξα δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἐξουσία. Μὰ κι' αὐτὴν ἂν τοῦ πάρῃς, θὰ σκεφθῇ τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους, ποὺ ποτέ δὲν πῆραν στὰ χέρια τους ἐξουσία, καὶ θὰ τοῦ φθάνουν γιὰ παρηγοριά του τὰ καλὰ ποὺ ἔχει. Κι' ἂν τὸν βγάλῃς πάλιν κι' ἀπ' αὐτὰ, θὰ λογιᾶσῃ αὐτοὺς ποὺ ἔχουν μέτρια ἀγαθὰ. Κι' ἂν τοῦ τὰ πάρῃς κι' αὐτὰ καὶ τοῦ δώσῃς τ' ἀπαραίτητα μονάχα, θὰ βάλῃ στὸ νοῦ του αὐτοὺς ποὺ οὔτε αὐτὰ δὲν ἔχουν, ἀλλὰ παλεύουν πάντα μὲ τὴν πείνα καὶ μένουν φυλακισμένοι. Κι' ἂν τὸν βάλῃς καὶ στὴ φυλακὴν, θὰ σκεφθῇ φέρνοντας στὸ λογισμὸ του αὐτοὺς ποὺ πάσχουν ἀπὸ ἀνίατα νοσήματα, θὰ βρῇ πῶς αὐτὸς βρίσκεται σὲ πολὺ καλύτερη κατάστασιν.

Κι' ὅπως ὁ σκουπιτιάδης ποὺ εἶπαμε δὲν θὰ νοιώσῃ χαρὰ κι' ἂν γίνῃ καὶ βασιληᾶς ἀκόμη, ἔτσι κι' αὐτός, οὔτε καὶ φυλακισμένος κι' ἂν καταστήσῃ, δὲν θὰ λυπηθῇ ποτέ του. Δὲν εἶναι λοιπὸν οὔτε ὁ πλοῦτος αἰτία τῆς εὐχαρίστησής μας, οὔτε καὶ ἡ φτώχεια τῆς ἀθυμίας μας, ἀλλὰ ἡ ἐσωτερικὴ μας διάθεσις, κι' ὅτι τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μας δὲν βλέπουν καθαρά, καὶ δὲν στέκονται καὶ δὲν στα-

ματούν πουθενά, αλλά πετοῖν στὸν ἀπέραντο χῶρο. Κι' ὅπως τὰ γερὰ σώματα ἔχουν ζωντάνια καὶ σφριῖγος, ἔστω κι' ἂν τρέφονται μὲ ψωμί μονάχα, τὰ δὲ ἀρρωστιάρικα, ἔστω κι' ἂν ἔχουν γευθῆ τοῦ κόσμου τὰ καλά, τόσο περισσότερο γίνονται ἀδύνατα, τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὴν ψυχὴ μας. "Ὅσοι μὲν εἶναι μικρόψυχοι, δὲν μποροῦν νὰ χαροῦν, καὶ βασιληάδες ἂν γίνουν, κι' ἂν ἀπολαβαίνουν δόξες καὶ τιμές. "Ὅσοι δὲ φιλοσοφοῦν, καὶ στὴ φυλακῆ, κι' ἄλυσσοδεμένοι, κι' ἂν τοὺς δέρνει φτώχεια ἀπολαβαίνουν ἀγνή χαρά. Ἐέροντας λοιπὸν αὐτό, ἄς ἀποβλέπουμε πάντα μας πρὸς τοὺς δευτερότερους καὶ πρὸς τοὺς ἀναγκημένους.

* * *

Γιατὶ ὑπάρχει βέβαια κι' ἄλλη παρηγοριά· ποὺ εἶναι ὅμως φιλοσοφημένη καὶ παραπάνω ἀπὸ τὴν χαμηλὴ πνευματικὴ κατάρτιση τοῦ περισσώτερου κόσμου. Ποιὰ λοιπὸν εἶναι αὐτή; "Ὅτι δηλαδὴ τίποτα δὲν ἀξίζει καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα καὶ οἱ τιμές, παρὰ λιγοστὰ διαφέρουν μεταξύ τους καὶ στὰ λόγια μονάχα. Καὶ μαζί μ' αὐτὴ ὑπάρχει καὶ μιὰ ἄλλη ποῦναι μεγαλύτερη ἀπ' αὐτήν, τὸ νὰ στοχάζεται κανεὶς τὰ μελλούμενα καλὰ καὶ κακά, ποιὰ δηλαδὴ εἶναι πραγματικὰ κακὰ καὶ πραγματικὰ καλὰ, κι' ἀπ' αὐτὰ νὰ καθοδηγῆται. Ἐπειδὴ ὅμως, ὅπως τῶπα, οἱ περισσώτεροι δὲν βασανίζονται καθόλου τὸ μυαλό τους γιὰ τέτοια ζητήματα, ἀναγκάσθηκα γι' αὐτὸ νὰ ἐπιμείνω σ' ἐκεῖνα, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ φέρω τὴ συζήτηση καὶ σ' αὐτά.

Ἄφοῦ λοιπὸν καλοσκεφθοῦμε ὅλα αὐτά, ἄς κατοχυρώσωμε τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ παντοῦ, καὶ ποτέ μας ἔτσι δὲν θὰ λυπηθοῦμε ἂν μᾶς βρῆ κάποιον ἀπὸ τ' ἀνεπιθύμητα αὐτά. Γιατὶ κι' ἂν ἐβλέπαμε κάποιον ζωγραφισμένον μερικὸν πλούσιον, ποτέ μας δὲν θὰ κάναμε βέβαια τὴ σκέψη πὼς εἶναι ἀξιοζήλευτοι γι' αὐτό· οὔτε πάλι κι' ἂν ἐβλέπαμε ζωγραφισμένον φτωχόν, θὰ τοὺς νομίζαμε πὼς εἶναι δυστυχισμένοι καὶ τρισάθλιοι· ἂν καὶ αὐτοὶ εἶναι σταθερώτεροι ἀπ' αὐτοὺς ποὺ βλέπομε γύρω νῆναι πλούσιοι μεταξύ μας· γιατί περισσώτερο κανεὶς μένει πλούσιος σὲ μιὰ ζωγραφιά, παρὰ στὴν πραγματικότητα. Γιατὶ ἓνας τέτοιος μπορεῖ νὰ κρατήσῃ νὰ φαίνεται πλούσιος σὲ μιὰ ζωγραφιά πολλὰς φορὲς κι' ἑκατὸ χρόνια, ὁ τελευταῖος ὅμως δὲν προφθαίνει πολλὰς φορὲς οὔτε κι' ἓνα χρόνον νὰ χαρῆ τ' ἀγαθὰ του, καὶ σὲ μιὰ στιγμή τὰ χάνει ὅλα μαζί. Βάζοντας λοιπὸν στὸ νοῦ μας ὅλ' αὐτά, ἄς ὑψώσωμε σὰν περιτειχισμα γύρω μας κι' ἀπὸ παντοῦ τὴν χαρούμενη διάθεσή μας κατὰ τῆς ἀλόγιαστης λύτης, γιὰ νὰ περάσωμε καὶ τὴ ζωὴ μας αὐτὴν εὐχάριστα, καὶ γιὰ ν' ἀπολαύσωμε τὰ μελλούμενα ἀγαθὰ.

* Ἀπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

88. Μερικοί ιερείς συνηθίζουν μετά από την άκολουθία τῆς ἀναστάσεως νὰ λέγουν πρὸ τῶν κλειστῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ τὸ «Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν...» καὶ νὰ εἰσέρχωνται κατόπιν σ' αὐτόν. Δηλαδή ὁ ναὸς παριστᾷ τὸν Ἄδην στὸν ὁποῖον κατῆλθεν ὁ Χριστός. Δὲν εἶναι βλάσφημο νὰ θεωροῦμε Ἄδην καὶ τόπο τοῦ Σατανᾶ τὸν ναό; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Β. Σημαντηράκη).

Ὁ διάλογος «Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν... Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης... κλπ.» εἶναι παρμένος ἀπὸ τοὺς τελευταίους στίχους (7-10) τοῦ 23ου ψαλμοῦ. Ἀπὸ τοὺς Πατέρας οἱ στίχοι αὐτοὶ ἐρμηνεύονται ἄλλοτε μὲν ὡς διάλογος τοῦ βασιλέως τῆς δόξης, τοῦ Κυρίου δηλαδή, ἢ τῶν ἀγγέλων πού τὸν συνώδευαν μὲ τὸν Ἄδην ἢ μὲ τίς δυνάμεις τοῦ σκότους κατὰ τὴν κάθοδο τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδην, ἄλλοτε δὲ ὡς διάλογος τοῦ Κυρίου μὲ τοὺς ἀγγέλους ἢ τῶν ἀγγέλων πού διακονοῦσαν τὸν Κύριο μὲ τοὺς ἄλλους ἀγγέλους, πού εὐρίσκοντο στοὺς οὐρανοὺς, ἢ τοῦ ἀγίου Πνεύματος μὲ τοὺς ἀγγέλους κατὰ τὴν ἀνάληψι τοῦ Κυρίου. Κατὰ τὸ ἀπόκρυφο εὐαγγέλιο τοῦ Νικοδήμου ὁ διάλογος γίνεται κατὰ τὴν εἴσοδο τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδην. Στὴν χριστιανικὴ ὑμνογραφία βρισκομε ἀπηχήσεις τῶν πατερικῶν ἐρμηνειῶν ἢ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Νικοδήμου στὶς ἀκολουθίας τοῦ Πάσχα, τῶν Κυριακῶν, τῆς Ἀναλήψεως καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

Κατὰ τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ λέγεται, ὡς γνωστόν, ὁ διάλογος αὐτὸς μεταξὺ τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἐνὸς κληρικοῦ. Στὴν περίπτωσι αὐτὴ ἔχει τὴν ἔννοια τῆς καταλήψεως τοῦ ναοῦ ἀπὸ τὸν βασιλέα τῆς δόξης καὶ τὴν κατανίκησι καὶ ἐκδίωξι τῶν ἀντικειμένων δυνάμεων ἀπ' αὐτόν. Παλαιότερα ἐλέγετο καὶ στὶς ἀναμνήσεις τῶν ἐγκαινίων τῶν ναῶν, πού ἐτελοῦντο κατ' ἔτος κατὰ τὴν ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων των. Ὁ διάλογος ὅμως αὐτὸς δὲν ἐλέγετο μόνον τότε. Κατὰ παλαιὰ βυζαντινὰ Εὐχολόγια καὶ Τυπικά κατὰ τὴν ἐπιστροφή τῶν διαφόρων λιτανειῶν στὸν ναὸ ἐπανελαμβάνετο τὸ «Ἄρατε πύλας» πρὸ τῶν πυλῶν του. Σὲ παλαιὰ ἐπίσης Εὐχολόγια ὑπάρχουν ἐνδείξεις, ὅτι ὁ διάλογος ἐλέγετο μεταξὺ τῶν λειτουργῶν καὶ κατὰ τὴν διάβασι τῆς μεγάλης, ἀλλὰ καὶ τῆς μικρᾶς εἰσόδου ἀπὸ τὴν ὠραία πύλη τοῦ ἱεροῦ. Σ' ὅλες τίς περιπτώσεις αὐτὲς δὲν μπορεῖ σοβαρὰ νὰ ὑποστηριχθῇ, ὅτι ὁ ναὸς ἢ καὶ τὸ ἅγιο βῆμα ἐθεωρεῖτο Ἄδης. Πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ συσχετισθῇ μὲ τὴν δευτέ-

ρα πατερική έρμηνεία και να έκληφθῆ σαν διάλογος πρό τῆς εισόδου τοῦ οὐρανοῦ μεταξύ τοῦ Κυρίου και τῶν ἀγγέλων ἢ τῶν ἀγγέλων μεταξύ των.

Αὐτὰ τὰ προκαταρκτικά εἶναι ἀπαραίτητα γιά να συλλάβουμε τὸ νόημα τῆς ἀναλόγου πράξεως και κατὰ τὴν ἀκολουθία τῆς ἀναστάσεως. Καθ' ὅλα τὰ Τυπικά μετὰ τὴν ἀπόλυσι τῆς ἀκολουθίας τοῦ μεσονυκτικοῦ οἱ ἱερεῖς και ὅλος ὁ λαὸς ἐξέρχονται στὸν νάρθηκα ἢ αἰς τὸν διορισμένον τόπον», ὅπου πρόκειται να τελεσθῆ ἡ ἀκολουθία τῆς ἀναστάσεως. Στὸν ναὸ, ὁ ὁποῖος μέχρι τότε παρέμενε σκοτεινός, μένει μόνος ὁ νεωκόρος, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ κλείσει τις βασιλικές πύλας, ἀνάπτει ὅλες τις κανδῆλες και τοὺς πολυελαίους και γεμίζει με θυμίαμα τὸν ναὸ. Ἡ τελετὴ τῆς ἀναστάσεως παρουσιάζει πολλές παραλλαγές, πού δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν ἐδῶ. Ἡ σημερινὴ της πάντως μορφή εἶναι ἡ ὀλιγώτερο μεμαρτυρημένη. Κατὰ τὴν παλαιότερα της τάξι, πού ἀπαντᾷ στὰ περισσότερα χειρόγραφα, δὲν περιελάμβανε εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα οὔτε εἰρηνικά.. Ἡρχιζε με θυμίασι και τὸ «Δόξα τῇ ἀγία και ὁμοουσίῳ...» και ἐψάλλετο τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», μόνο και με τοὺς στίχους του, ὅπως περίπου και σήμερα. Στὸ μέσον τοῦ τελευταίου «Χριστὸς ἀνέστη», πού ἐψάλλετο ὑπὸ τοῦ ἱερέως «γεγονωτέρα φωνῆ», ἐσφραγίζοντο διὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυροειδῶς και ἠνοίγοντο αἱ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης κλεισταὶ βασιλικαὶ πύλαι και εἰσῆρχετο ἡ πομπή, ἐνῶ ἐψάλλετο τὸ «Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν ἡμεῖς χαρισάμενος». Τὰ εἰρηνικά ἐλέγοντο ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὡς συνήθως. Σὲ λίγα μόνον χειρόγραφα παρουσιάζεται ἡ νεωτέρα μορφή τῆς ἀκολουθίας· τὰ εἰρηνικά ἐλέγοντο ἔξω και ἡ εἴσοδος ἐγίνετο κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀλλὰ ψαλλομένου τοῦ «Ἀναστάσεως ἡμέρα...». Και στὶς δύο περιπτώσεις τὸ νόημα πού δίδεται στὴν εἴσοδο εἶναι προφανές: Ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἀναστάσεώς του ἀνοίγει στὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τὴν κλειστὴ ἕως τότε εἴσοδο τοῦ οὐρανοῦ ἢ τοῦ παραδείσου και τὸ διαβιβάζει ἀπὸ τὴν γῆ, πού εἰκονίζεται κατὰ τοὺς ἐρμηνευτὰς τῆς θείας λατρείας ἀπὸ τὸν νάρθηκα, στὸν οὐρανὸ, τοῦ ὁποῖου σύμβολο, κατὰ τοὺς ἰδίους ἐρμηνευτὰς, εἶναι τὸ ἐπὶ τῆς γῆς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ, ὁ ναός, κατὰφωτος ἤδη και γεμᾶτος ἀπὸ τοὺς εὐώδεις καπνοὺς τοῦ θυμιάματος.

Στὸ Τυπικὸ τῆς Μενῆς τῆς Εὐεργέτιδος (κῶδιξ Ἑθνικῆς Βιβλ. Ἀθηνῶν 788 τοῦ IB' αἰῶνος) ἀπαντᾷ ἡ πρώτη ἀπόπειρα τοῦ συνδυασμοῦ τῆς εισόδου αὐτῆς με τὸν ψαλμικὸ στίχο, πάλι ἐν συναρτήσει με τὸ «Χριστὸς ἀνέστη»: «Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ. Και τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι. Και εὐθὺς ἀνοίγουσιν ἔσω οἱ παρεκκλησιάρχαι ἢ και αὐτός ὁ ἐκκλησιάρχης, ὁ δὲ λαὸς ψάλλει τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» και εἰσέρχεται...». Τὸ «Ἄρατε πύλας» ὄχι ἀκόμη ὡς διάλογος, ἀλλὰ

μόνον ὡς στίχος τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη», ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορά, καθόσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, στὸ χειρόγραφο Τυπικὸ τῆς Μονῆς Σινᾶ ὑπ' ἀριθμ. 1097 τοῦ ἔτους 1214: «Ὁ ἱερεὺς Δόξα καὶ νῦν γεγωνότερα φωνῇ Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς «Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν «Χριστὸς ἀνέστη» καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν εἰσοδεύει...». Ὡς διάλογος πιά στὴν πλήρη του μορφή, ὅπως στὰ ἐγκαίνια, εὐρίσκεται σ' ἓνα Τυπικὸ τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ 15' αἰῶνος (κώδιξ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων 311): «Εἶτα πάλιν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς «Χριστὸς ἀνέστη» γεγωνότερα τῇ φωνῇ, ἄρχεται δὲ ὁ προεστὸς καὶ κρούει γ', τῶν πυλῶν ἀσφαλιζομένων καὶ λέγων «Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες». Ὁ δὲ κανδηλανάπτης ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας ἐγγυῆς τοῦ πυλῶνος ἀποκρίνεται καὶ λέγει «Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης;» ἐκ β'. Ὁ δὲ προεστὸς πάλιν «Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης» καὶ εὐθὺς ἀνοίγεται. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει... καὶ ψάλλονται. «Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνημασι». Καὶ ὁ διάλογος μὲν αὐτὸς δὲν περιελήφθη στὰ ἔντυπα λειτουργικὰ βιβλία, γιὰτὶ σὲ ἐλάχιστα χειρόγραφα, ὅπως εἶδαμε, ἀπαντᾷ μόνον στὸ Ἱερατικὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ρώμης (1950) εὐρίσκεται μαζί με εἰδικὰ εἰρηνικά, με τὴ σημείωσι ὅτι «ἐν τισὶ μέρεσιν εἴθισται» νὰ παρεμβάλλωνται στὴν ἀκολουθία τῆς ἀναστάσεως. Ἡ πράξις ὅμως αὐτὴ (ποὺ σὲ μερικὰ μέρη εἶναι συνδεδεμένη με τὴν ἐπιστροφή τοῦ ἐπιταφίου κατὰ τὴν λιτανεία τοῦ ὄρθρου τοῦ Μεγάλου Σαββάτου) εἶναι περισσότερο διαδεδομένη ἀπὸ ὅσο κοινῶς νομίζεται.

Ἡ ἀντίδρασις ἐναντίον τῆς εἶναι ἀρκετὰ παλαιά, ἀκριβῶς γιὰ τὸν λόγο ποὺ ἀναφέρει ἡ ἐρώτησι. Ναὸς καὶ «Ἄδης εἶναι δύο πράγματα ἀσυμβίβαστα. Ἔτσι στὸ Τυπικὸ ποὺ περιέχεται στὸ ὑπ' ἀριθμὸν 1108 χειρόγραφο τῆς Μονῆς Σινᾶ τοῦ 15' αἰῶνος στὸ σημεῖο ποὺ καθορίζεται ὁ τρόπος τῆς εἰσόδου στὸν ναὸ μετὰ τὴν ἀνάστασι παρεμβάλεται ὀλόκληρο κατηγορητήριο ἐναντίον ἐκείνων ποὺ τηροῦσαν τὸ ἔθιμο αὐτό, ποὺ δὲν θὰ ἦσαν καὶ ὀλίγοι, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν τρόπο ποὺ καταφέρεται ἐναντίον των ὁ συντάκτης τοῦ Τυπικοῦ: «Εἶτα μεγάλη συναπτὴ καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν εὐθὺς λέγει τὸν κανόνα «Ἀναστάσεως ἡμέρα» καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μηδὲν εἰπὼν, ὅπερ τινὲς ἀμαθεῖς λέγουσι, τὸ «Ἄρατε πύλας» καὶ ἀποκρίνεται καὶ ἕτερος «Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; ταῦτα γὰρ ἀνοίκεια τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι δίδομεν τῷ διαβόλῳ ἄδεια καὶ δύναμι, ὅτι ἀνθίστατο καὶ ἀντέλεγε τῷ Θεῷ, δημιουργῶ πάντων τῶν ὄντων καὶ αὐτῶν τῶν δαιμόνων». Με τὸ ἴδιον πνεῦμα γράφηκαν παλαιότερα παρόμοια σχόλια καὶ στὸν «Ἐφημέριο» (Τόμος Β', 1953, σελ. 284). Ὅτι ὅμως αὐτὰ εἶναι ἀρκετὰ ἄδικο φαίνεται ἀπὸ ὅσα γράψαμε πιὸ πάνω. Ἡ μορφή αὐτὴ τῆς τελετῆς τῆς ἀναστάσεως ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἐξέλιξι ἐπὶ τὸ

μεγαλοπρεπέστερο τῆς ἄρχαιότερας ἀπλουστέρας πράξεως, τῆς ἀνοίξεως δηλαδή τῶν πυλῶν διὰ τῆς σταυροειδοῦς σφραγίσεως ψαλλομένου τοῦ «Χριστὸς ἀνέστη». Τὸ νόημα τῆς διὰ τοῦ «Ἄρατε πύλας» εἰσόδου, καίτοι δὲν εἶναι ἄσχετο πρὸς τὴν νίκη τοῦ Χριστοῦ κατὰ τοῦ Ἄδου, ὅπως παρουσιάζεται στὸ εὐαγγέλιο τοῦ Νικοδήμου καὶ τὴν ἀναστάσιμο ὕμνογραφία, πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ μᾶλλον στὸ δεύτερο τρόπο τῆς πατερικῆς ἐρμηνείας τῶν στίχων αὐτῶν τοῦ 23ου ψαλμοῦ, ἐν συνδυασμῶ μετὰ τὸ νόημα τοῦ εἶχε ἡ ἀνοίξεις τῶν πυλῶν πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ «Ἄρατε πύλας». Ὁ Κύριος, ποῦ εἰκονίζεται ἀπὸ τὸν ἱερέα, νικητῆς πια τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου, θριαμβευτικὰ ἀνοίγει τίς πύλας τοῦ οὐρανοῦ καὶ μπαίνει σ' αὐτὸν μαζί μετὰ τὸν διὰ τῆς ἀναστάσεως λυτρωμένο λαὸ του. Καὶ ὁ διάλογος συνάπτεται μεταξύ τοῦ βασιλέως τῆς δόξης καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ οὐρανοῦ ἢ τῶν Χερουβίμ ποῦ φυλάσσουν τὴν εἴσοδο τοῦ παραδείσου. Τὸ ἴδιο νόημα εἶχε ἡ τελετὴ αὐτὴ καὶ στὴν ἐπιστροφή τῶν λιτανειῶν, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἴσως ἐπηρεάσθηκε καὶ ἡ ἀναστάσιμη πομπή, καὶ στὰς εἰσόδους τῆς λειτουργίας. Ἄν δὲ γίνεται καλῶς, ὅπου ἐξακολουθεῖ νὰ τελῆται, μπορεῖ νὰ προσδώσῃ πολλὴ μεγαλοπρέπεια καὶ λαμπρότητα στὴν ὅλη τελετή.

Φ.

Μητροπολίτου Σάμου ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ
« Μ Ε Λ Ε Τ Η Μ Α Τ Α »

Εἰς τόμους πέντε σελ. 2124

Ἦτοι λόγοι ἑορταστικοί, περιστατικοί κ.λ.π. Ἄρθρα, Μελέτες, τοῦ σοφοῦ καὶ ἀειμνήστου Ἱεράρχου.

Διατίθενται διὰ τοὺς αἰδεσιμωτάτους ἱερεῖς, κληρικούς, καὶ θεολόγους, πρὸς ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης των, ἀντὶ δραχμῶν 200 ἐπὶ τρίμηνον, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Πληροφορία: Γράψατε εἰς «ΕΦΗΜΕΡΙΟΝ»

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ

«ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ»

Περὶ Παρθενίας.

Προτροπὲς πρὸς Παρθένον

(Ἐπιστολὴ πρὸς Εὐσεβείαν Μοναχὴν)

Ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος προτρέπει τὶς Παρθένας νὰ διατηροῦν τὴν παρθενικότητα ὄχι μονάχα τοῦ σώματός των, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀκοῆς των, καὶ τῶν ματιῶν τους, καὶ τῆς γλώσσας των, λέγοντας. — «Νῆσαι ἀγνή καὶ παρθένα, καὶ στ' αὐτιά καὶ στὰ μάτια καὶ στὴ γλῶσσά σου, γιὰτι καὶ μὲ τὰ τρία αὐτὰ ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ πέσης σὲ ἁμαρτία».

Κι' ὁ μέγας Βασίλειος τὶς ἴδιες συμβουλὲς δίνει, λέγοντας· «Στὴν Παρθένα ὅλα τῆς εἶναι παρθενικά, καὶ ἡ ἀκοή τῆς, καὶ τὸ βλέμμα τῆς, καὶ ἡ ἀφή τῆς, καὶ κάθε τῆς ἐκδήλωση». Ὁ ἴδιος μέγας Πατέρας συμβουλεὺε στὴν Παρθένα τὴν ἐγκράτεια στὴ γεύση· γιὰτι μπορεῖ, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, μὲ τὴν ἀπόλαυση καὶ μὲ τὴν εὐχαρίστηση τοῦ φαγητοῦ, ν' ἀποξέχασῃ τὴν παρθενικότητά τῆς· συνιστᾷ δὲ μέτρο στὴ δίαιτά τῆς, καὶ ἀποκρούει κάθε κατάχρηση καὶ κάθε ὑπερβολή, λέγοντας: «ὅπως ἡ παχειὰ κοιλιὰ ἀδυνατίζει τὸ νοῦ, παρόμοια καὶ ἡ ὑπερβολικὰ ἀδύνατη πού ἀξασθενίζει τὸ σῶμα, κάνει τὸ νοῦ ἄτονον, ἐξ αἰτίας τῆς σωματικῆς ἀδυναμίας».

* * *

Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν νὰ φροντίζουμε καὶ γιὰ τὸ σῶμά μας, ὄχι γιὰ τὸ σῶμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ γιὰ νὰ μπορῆ ἡ ψυχὴ μας νὰ φιλοσοφῆ. Γιὰτι μᾶς εἶναι ἀδύνατο ν' ἀνταποκριθοῦμε στὴν ἄσκησιν τῆς ἀρετῆς ἢ στοὺς κόπους πού ἔχουν οἱ φιλοσοφικὲς μελέτες, ὅταν δὲν ἔχουμε τὸ σῶμά μας πειθαρχικὸ γιὰ τέτοιους μόχθους καὶ γιὰ τέτοια διαβάσματα· ὅπως ἐπίσης, ὅταν ἔχουμε τὸν νοῦ μας νὰ μᾶς ἐναντιώνεται, δὲν μποροῦμε ν' ἄχουμε πνευματικὲς ἀνατάσεις, ἢ νὰ ἀπασχοληθοῦμε σοβαρὰ σὲ κάτι ἀπὸ αὐτά, πού συντελοῦν στὴν πνευματικὴ μας κατάρτιση καὶ πού μᾶς χρησιμεύουν στὴν κοινωνικὴ μας γενικὰ ζωὴ. Νὰ πειθαρχοῦμε δὲ καὶ νὰ δουλαγωγοῦμε τὸ σῶμα, ὄχι βέβαια γιὰ νὰ τ' ἀχρηστέψουμε νὰ ὑπηρετῆ τὴν ψυχὴ μας, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴν ἐπαναστατῆ κατὰ τοῦ πνευματός μας, ἀλλὰ νὰ τὸ ὑπηρετῆ πρόθυμα. Καὶ αὐτὸς πού ἐξασθενίζει τὸ σῶμά του

καὶ τὸ κάνει ἄχρηστο γιὰ νὰ ἐξυπηρετῇ τὴν ψυχὴν, δὲν κάνει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ τὴν σκλαβώνη σ' ἓνα σκλάβο.

* *

Κι' ὁ θεῖος ἀπόστολος ὅταν λέη «νὰ μὴν φροντίζετε γιὰ τὴν σάρκα σας», ἐννοεῖ νὰ μὴν ὑποδουλωνώμαστε στὶς σαρκικὰς ἐπιθυμίας· κι' ἔτσι, αὐτὲς μὲν νὰ τὶς ἐξουδετερώνωμε μετὰ τὴν ἄσκησιν, νὰ συντηροῦμε ὅμως καθεὶ πού μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο καὶ πού πρέπει νὰ τὸ προβλέπωμε γιὰ νὰ διατηρῆται ἡ ὑγεία μας. Τὸ φαγητὸ δὲν μᾶς δίνει παρρησία ἐμπρὸς στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ· γιατί ἡ βασιλεία του δὲν εἶναι φαγοπότι· ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ χαρὰ καὶ εἰρήνη καὶ πνευματικὴ ἁγία διάθεσις. Γι' αὐτὸ τὸν λόγο καὶ τὸ φαγητὸν μᾶς πρέπει νάναί λογικὸ καὶ μετρημένον, ἀλλὰ καὶ ἡ νηστεία μᾶς νὰ γίνεται με σύνεσιν. Γιατί αὐτὸς πού κάνει παράλογες νηστεῖες δὲν γίνεται καθόλου ἀνώτερος στὴν ἀρετὴ ἀπὸ ἓνα λογικὸ καὶ συγκρατημένον νηστευτὴν, ἀλλὰ μπορεῖ μάλιστα νὰ εἰπῇ κανεὶς, πὼς ὑστερεῖ ἀπὸ αὐτόν, γιατί ἀποτυχαίνει στὸ σκοπὸν του, μετὰ τὸ νὰ παίρῃ τὸ μέσον σὰν σκοπὸν, καὶ τὴν νηστεία σὰν τὴν τελειότερη ἀρετὴν. Ἡ λογικὴ καὶ μετρημένη χρῆσις τῶν φαγητῶν ἀποβλέπει στὴν ἠθικὴ τελειότητα, πού τὴν ἐπιτυχοῦμε μετὰ τὴν κυριαρχία μᾶς ἐπάνω στὸ πνεῦμά μᾶς.

* *

Κι' ἂν βέβαια, μετὰ τὸ νὰ νηστεύωμε, δὲν κατορθώνωμε ν' ἀπελευθερώσωμε τὸ πνεῦμα μᾶς ἀπὸ τὴν σκλαβιά τῶν ἠθικῶν κακῶν, ἡ νηστεία αὐτὴ δὲν μᾶς ὀφελεῖ σὲ τίποτα ἀλλὰ μᾶλλον μᾶς βλάπτει, γιατί ἀποπλανᾷ τὸ σῦννετο νοῦ καὶ διαφθεῖρει τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀδιαμόρφωτη καρδιά μᾶς. Ἡ παρθένος δέ, ἔχει χρέος νὰ προσέχη στὸ καθεὶ· γιατί ἡ προσοχὴ τὴν δασκαλεῖ πρὸς τὴν τελειότητα, καὶ χωρὶς αὐτὴν τίποτα δὲν γίνεται ἀπὸ τὰ ὅσα πρέπει νὰ γίνωσιν. Γιατί μετὰ τὴν προσοχὴ διακρίνωμε τὶς διαφορὰς πού ὑπάρχουν μετὰ τὸ παρόμοιον φαινομένων καὶ πραγμάτων· μ' αὐτὴν τὰ ξεχωρίζωμε καὶ βρίσκομε σὲ τί σημεῖα διαφέρουν· καὶ μ' αὐτὴν σχηματίζωμε σωστὴ γνώμην γιὰ τὸ καθεὶ πού προσφέρει στὶς αἰσθήσεις μᾶς καὶ τὸ γνωρίζωμε, καὶ βγάζωμε ἔτσι, σωστὴ καὶ δίκαιη γι' αὐτὸ κρίσιν, καὶ ξέρομε τί εἶναι τὸ κάθε πρᾶγμα. Καὶ τὸ συμπέρασμα εἶναι, πὼς ἡ προσοχὴ εἶναι ἀναγκαιότατη στὴν Παρθένον πού ἐπιζητεῖ τὴν γνώσιν πού ὀδηγεῖ στὴν τελειότητα, γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ μάννα τῆς διάκρισις καὶ τῆς γνώσεως τῆς ἀλήθειας. Ἐὰν λοιπὸν ἡ τελειότητα εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γνώσεως, γνώσις δὲ χωρὶς τὴν προσοχὴν εἶναι ἀδύνατη καὶ ἀπραγματοποιήθη, εἶναι ἐπόμενον πὼς ἡ ἀπρόσεκτη παρθένος δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτύχη τὸ σκοπὸν πού ἐπιδιώκει. Καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς προσοχῆς τὴν ἐκθέτει στὸν κίνδυνον τῆς ἀπώλειάς του. Καὶ μόνον ἡ προσοχὴ, μετὰ τὴν συνέργειαν καὶ τὴν

βοήθεια τῆς θείας Χάρης, τὴν σώζει καὶ τὴν ὀδηγεῖ στὸ νὰ ἐπιτύ-
χη τὸν σκοπὸ τῆς.

* * *

Ἡ Παρθένα πού ἀγάπησε τὸν Χριστὸ καὶ πού τοῦ ἀφιέρωσε τὸν ἑαυτὸν τῆς πρέπει ν' ἀποκτήσῃ τέλεια γνώση τῆς ἀλήθειας, κι' ἐκείνης πού μᾶς ἀποκαλύφθηκε κι' αὐτῆς πού τὴν ἀποκοτοῦμε μὲ τὰ αἰσθητήρια μας, γιὰ νὰ μπορῶ νὰ κρίνῃ μὲ ἀκρίβεια, γιὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς καὶ γιὰ νὰ μὴν ξεγελασθῇ ἀπὸ τὴν ὕψη τῆς, παίρνοντας σὰν ἔντιμα τὰ ἄτιμα, καὶ τὰ ψεύτικα σὰν ἀληθινά, καὶ τ' ἀνόμοια σὰν ὅμοια, καὶ τ' ἀντίθετα σὰν συνταιριασμένα καὶ σύμφωνα, καὶ τ' ἀντιμαχόμενα σὰν σύμμαχα, καὶ τὰ βλαβερά σὰν ὠφέλιμα, καὶ τὰ κίβδηλα σὰν γνήσια, καὶ τὴν πλάνη σὰν ἀλήθεια. Καὶ μὲ τὴν προσοχὴ μονάχα μπορεῖ νὰ διακρίνῃ τὸν ἀληθινὸ τοῦ καθενὸς χαρακτῆρα· καὶ τὰ μὲν κατὰ νὰ τ' ἀποκρούῃ, τὰ δὲ καλὰ νὰ τὰ δέχεται· κι' ἔτσι διακρίνοντας πάντα καὶ παίρνοντας αὐτὰ πού εἶναι καλὰ κι ὠφέλιμα νὰ μπορέσῃ ν' ἀποκτήσῃ μεγάλη καὶ ὕψηλὴν ἀρετὴ καὶ νὰ γίνῃ τέλεια. Γιατί ἡ τελειότητα εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ τὸ χρησιμώτατο τέλος πού σ' αὐτὸ ἀποβλέπει ἡ Παρθένα· αὐτὸ εἶναι ὁ κανόνας τοῦ βίου τῆς καὶ ὁ στόχος τῆς πολιτείας τῆς.

* * *

Ἡ ἄγνοια γιὰ τὰ πράγματα, τόσον γιὰ τὰ αἰσθητὰ ὅσον καὶ γιὰ τὰ νοητά, πλανεῦει καὶ διαταράσσει τὴν συνείδησή τῆς· αὐτὴ εἶναι πού τὴν ξεγελά· καὶ τὸ ξεπλάνημα αὐτὸ τῆς συνείδησης τῆς γίνεται αἰτία μεγάλων κακῶν, ἐπειδὴ ἀποπλανᾷ καὶ τὴν ἠθικὴ δύναμη πού ἔχομε μέσα μας νὰ καταλαβαίνουμε καὶ νὰ κρίνουμε τίς ἠθικὲς μας ἐνέργειες, καὶ νὰ βρίσκουμε, ἔτσι, ἂν εἶναι σύμφωνες ἢ ἂν εἶναι ἀντίθετες πρὸς τὸν ἠθικὸ νόμο, πού εἶναι θεόγραφτος μέσα στὴν καρδιά μας· καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, παραπαίει καὶ πέφτει σὲ λάθη καὶ γενᾷ στὴν καρδιά τῆς δυσάρεστα συναισθήματα. Ἡ συνείδησή μας εἶναι ὁ ἀλάθευτος κριτὴς κάθε μας ἠθικῆς πράξης. Γιὰ νὰ γίνῃ ὅμως σωστὸς καὶ δίκαιος κριτὴς, πρέπει νᾶναι φωτισμένη. Ἡ φωτισμένη αὐτὴ συνείδηση, σὰν ἕνας κριτὴς δίκαιος καὶ πού παίρνει ἀποφάσεις σωστὲς καὶ δίκαιες, ἀποδίνει στὸ καθένα τὸ δίκιο του· ἀλλὰ γιὰ νᾶναι ἡ κρίση του φωτισμένη, πρέπει τὸ φῶς πού λάμπει πάντα μέσα μας νᾶναι ζωηρὸ καὶ νὰ φωτίζει καὶ νὰ καθοδηγῇ τὸν νοῦ του, συντροφευμένο, γιὰ κάθε περιστατικὸ, μὲ περίσσια προσοχὴ. Χωρὶς τὴν προσοχὴν, ἡ συνείδηση, ὅσο καὶ φωτισμένη νᾶναι, πλανᾶται, ἐπειδὴ τὸ φῶς τοῦ νοῦ δὲν ἐπρόλαβε νὰ φωτίσῃ, ἐξ αἰτίας τῆς ἀπροσεξίας, ὅσο πρέπει τίς διαφορὲς παραστάσεις πού ἐδέχθηκε· κι' αὐτές, παραμένοντας ἀνεξέλεγκτες παραπλάνησαν τὴν ψυχὴ καὶ διατάραξαν τὴν καρδιά.

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Στὸ περιθώριο τῆς Ἁγίας Γραφῆς

Ο ΙΟΥΔΑΣ

Γιατὶ ὁ Ἰούδας πρόδωσε τὸν Κύριο; Ποιὰ στάθηκαν, στὴν πραγματικότητα, τὰ κίνητρα, ποὺ τὸν ὤθησαν σὲ μιὰ πράξη, φρικτότερη τῆς ὁποίας δὲν γνώρισε ὁ κόσμος;

Ἐὶς τὸν Ἰούδα ἦταν, ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους Μαθητάς, ὁ μόνος ποὺ δὲν κατάγονταν ἀπὸ τὴ Γαλιλαία. Ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ τοπωνυμικὸ Ἰσκαριώτης, προερχόνταν ἀπὸ τὴ μικρὴ πόλη Κεριώθ τῆς Ἰουδαίας. Φαίνεται ἐπίσης ὅτι τὸν ξεχώριζε ἀπὸ τοὺς λοιποὺς Ἀποστόλους καὶ κάτι ἄλλο: Κατ' ἐξάιρεση πρὸς ἐκείνους, ἀπλοϊκοὺς ψαράδες, γνώριζε γράμματα. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀναφέρει τέλος καὶ τὴ λεπτομέρεια ὅτι αὐτὸς εἶχε τὸ «γλωσσόκομο», δηλαδὴ τὸ πουγγὶ τοῦ ὀμίλου, ὅπου πῆγαιναν τὰ λιγιστὰ χρήματα τῶν προσφορῶν, μὲ τὰ ὁποῖα ἀποζῶσαν ὁ Κύριος καὶ οἱ Δώδεκα. Προσθέτει δὲ ὁ Εὐαγγελιστὴς ὅτι «κλέπτης ἦν καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν».

Πραγματικά, ἀπὸ τὰ σχετικὰ χωρία προκύπτει ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ χρῆμα, πρὸς τὸ ὁποῖο ὁ Ἰούδας εἶχε ἀναμφισβήτητα ροπὴν, στάθηκε ἂν ὄχι τὸ μόνον, πάντως ἓνα ἀπὸ τὰ αἴτια, ποὺ τὸν ὠδήγησαν στὸν βδελυκτὸ ρόλο του κατὰ τὸ Θεῖο Δράμα.

Ἀντικειμενικά, δὲν ὑπῆρχε τίποτε ποὺ νὰ διαμορφώσῃ αὐτὸν τὸν Μαθητὴ σὲ ἀποστάτη καὶ προδότη. Ὁ ὕμνωδὸς τῆς Μεγάλης Πέμπτης τοῦ ἀπευθύνεται καὶ τὸν ρωτᾷ: «Ποῖος σε τρόπος, Ἰούδα, προδότην τοῦ Σωτῆρος εἰργάσατο; Μὴ τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων ἐχώρισεν; Μὴ τοῦ χαρίσματος τῶν ἰαμάτων ἐστέρησεν; Μὴ, συνδειπνήσας ἐκείνους, σὲ τῆς τραπέζης ἀπόσωτο; Μὴ, τῶν ἄλλων νίψας τοὺς πόδας, τοὺς σοὺς ὑπερεῖδεν;». (Ποῖο εἶδος συμπεριφορᾶς, Ἰούδα, σὲ ἔκαμε νὰ ἀποβῆς προδότης τοῦ Σωτῆρος; Μήπως σὲ ἀπέκοψε ἀπὸ τὴν ομάδα τῶν ἄλλων Ἀποστόλων; Μήπως σοῦ στέρησε τὸ χάρισμα τῶν θαυματουργικῶν θεραπειῶν; Μήπως, καθήμενος μαζὶ μ' ἐκείνους στὸν Μυστικὸ Δεῖπνο, ἐσένα σ' ἐδιώξε ἀπὸ τὴν τραπέζιν; Μήπως, ὅταν τοὺς ἔπλυνε τὰ πόδια, παρέβλεψε καὶ περιφρόνησε τὰ δικὰ σου;).

Ἐὶς τὸν Ἰησοῦς ἀγαποῦσε καὶ τοὺς δώδεκα μύστες του καὶ σὲ ὅλους, ἄρα καὶ στὸν Ἰούδα, ἔδειχνε τὴν ἴδια στάση. Ἐπομένως, τὸ γλύστρομα τῆς ψυχῆς αὐτῆς στὴν ἄβυσσο τῆς ἀπώλειας εἶναι ἀπὸ δικό της φταίξιμο. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος παρατηρεῖ ἐδῶ: «Μπορεῖ κανεὶς ν' ἀναρωτηθῆ: Πῶς ὁ Χριστὸς ἄφησε νὰ καταντήσῃ ἓνας Μαθητὴς του προδότης; Καὶ ἐγὼ ρωτῶ: Πῶς ἔπρεπε νὰ κάμῃ τὸν Ἰούδα καλόν, μὲ τὴ βία ἢ ὀδηγῶντας ἐλευθερὴ τὴ θέλησή

του; "Οχι ἀσφαλῶς με τῆ βία. Γιατί ἔτσι κανεῖς δὲν γίνεται πραγματικά καλός. Ἀλλὰ γιὰ νὰ ὀδηγήσῃ τὴ θέληση τοῦ Μαθητοῦ τοῦ στο καλό, ὅλα τὰ ἐπραξε ὁ Κύριος. Τὸν ἔκαμε ἀχροατὴ τῆς διδασκαλίας του. Τοῦ ἔδειξε τόσα καὶ τόσα θαύματα. "Ἄν λοιπόν, ὁ ἄρρωστος δὲν θέλησε νὰ πάρῃ τὰ φάρμακα, δὲν φταίει ὁ γιατρός. Φταίει ὁ ἄρρωστος ποὺ δὲν τὰ πῆρε».

Ἡ φιλαργυρία, λοιπόν, πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ἓνα ἀπλῶς ἀπὸ τὰ μαῦρα ιδιώματα τῆς ψυχῆς τοῦ Ἰούδα. Χωρὶς ἀμφιβολία καὶ ἓνας σωρὸς ἄλλες ἀμαρτίες καὶ πάθη βρισκονταν μέσα του, μιὰ καὶ εἶχε ἀποξενωθῆ ἀπὸ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀντὶ γι' Αὐτὸν εἶχε στὴν καρδιά του τὸν Διάβολο, ὅπως ρητὰ σημειώνει τὸ Εὐαγγέλιο, μιλιώντας γιὰ «εἰσοδο» τοῦ Ἀντιδίκου στὸν Ἰούδα.

Ἡ παθολογικὴ προσκόλλησή του στὸ χρῆμα δὲν εἶναι πολὺ πιθανὸ νὰ ἀπετέλεσε τὸ ἀποκλειστικὸ ἐλατήριό τῆς προδοσίας, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὸ ποσὸ τῶν τριάντα ἀργυρίων, δηλαδὴ τῶν τριάντα φοινικικῶν τετραδράχμων, μετὰ τὸ ὁποῖο πληρώθηκε ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς, ἦταν κάθε ἄλλο παρὰ ἀξιόλογο.

Τὸ Εὐαγγέλιο, ὡστόσο, δὲν ἀφήνει νὰ ὑπονοηθῆ καμμιά ἄλλη ξεχωριστὴ αἰτία. Ἡ φαντασία τῶν ἐρμηνευτῶν ἀναζήτησε τέτοιες, χωρὶς φυσικὰ νὰ στηρίζωνται στὰ δεδομένα τῶν ἱερῶν κειμένων.

Οἱ εἰκασίες αὐτὲς εἶναι πολλὲς καὶ ποικίλες. Θὰ ἀναφέρουμε δυό, τίς πιὸ περίεργες. Κατὰ τὴν πρώτη, ὁ Ἰούδας κινήθηκε στὴν ἀπονενοημένη πράξῃ του ἀπὸ φιλοπατρία. Ὀνειρευόμενος τὴν ἀποτίναξῃ τοῦ ρωμαϊκοῦ ζυγοῦ, διευκόλυνε τὴ σύλληψη τοῦ Ἰησοῦ, μετὰ τὴ βεβαιότητα ὅτι θὰ ἐπακολουθοῦσε ἐπανάσταση τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑποδεχθῆ μετὰ βαταί φαινικῶν ὡς βασιλέα τοῦν Κύριο λίγες μέρες πρὶν. Κατὰ τὴ δεύτηρη, ποὺ εἶναι πιὸ παράλογη, ὁ Ἰούδας ὠρμήθηκε ἀπὸ μεγάλη πίστη στὸν Ἰησοῦ. Ἐπέσπευσε δηλαδὴ τὰ πράγματα, μετὰ τὴν πεποιθήσι ὅτι Ἐκεῖνος θὰ γλύτωνε ἀπὸ τὸν θάνατο κατὰ θεϊκὸ τρόπο καὶ ἔτσι θὰ κατατρόπωνε τοὺς ἐχθρούς του μιὰ γιὰ πάντα.

Ἐνα σκοτεινὸ σημεῖο ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς τὸ τέλος τοῦ Ἰούδα. "Οἱοι ξέρουμε, ὅτι κατόπιν πέρασε θηλειὰ στὸν λαιμὸ του καὶ κρεμάσθηκε. Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὅμως ἀναφέρουν ὅτι «ἐλάκησε μέσος καὶ ἐξεχύθη τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ». Στηριζόμενη λοιπόν σ' αὐτὸ τὸ χωρίο, μιὰ ἀρχαία χριστιανικὴ παράδοση διαθρυλεῖ ὅτι ὁ προδότης Μαθητὴς δὲν πέθανε στὴν ἀγχόνη. Πρὶν ἀποπνιγῆ, τὸ σχοινὶ ἔσπασε καὶ ὁ Ἰούδας γυρεμίσθηκε ἀπὸ κάποιον σχετικὸ ὕψος σὲ πετρῶδες ἔδαφος, μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ ἀνοίξῃ ἡ κοιλία του καὶ νὰ χυθοῦν ἔξω τὰ σωθικά του.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ*

Μαΐου ιζ'.

Μνήμη τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου
Ἐπισκόπου Χριστιανουπόλεως
τοῦ θαυματουργοῦ.

ΕΝ Τῷ ΜΙΚΡῷ ΕΣΠΕΡΙΝῳ

Ἰστώμεν στίχους δ', καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς
Προσόμοια.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμαίων.

Α'θανασίας τῇ κλήσει πολιτευόμενος, τῶν ἀρετῶν
ταμεῖον, ἐκ παιδὸς ἀνεδείχθης· ἐντεῦθεν ἀθανάτων
σε ἀμοιβῶν, κοινωνὸν ἀπειργάσατο, ἀθανασίαν ὁ ἔχων
καὶ φῶς οἰκῶν, Ἀθανάσιε Πατὴρ ἡμῶν.

Α'θανασίας τὴν χλαῖναν περιβαλόμενος, τοὺς δερ-
ματίνους ὄντως, ἐξεδύσω χιτῶνας· ἐντεῦθεν Ἱε-
ράρχης θεοειδῆς, καὶ ποιμὴν θεοπρόβλητος, τῆς Ἐκ-
κλησίας ἐδείχθης ψήφῳ Θεοῦ, Ἀθανάσιε Πατὴρ ἡμῶν.

Α'θανασίας λειμῶνα ἔδειξεν εὖοσμον, τὴν θήκην
τῶν σεπτῶν σου, ὁ Δεσπότης λειψάνων· ἐντεῦθεν
ἀρωμάτων τῶν νοητῶν, ἐπιπνοία τοῦ Πνεύματος, ἀρω-
ματίζει τὰς χάριτας τοῖς πιστοῖς, Ἀθανάσιε Πατὴρ
ἡμῶν.

* Ποιηθεῖσα ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ὑπὸ Γερασίμου Μοναχοῦ Μι-
κραγιαννανίτου, Ἑμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλη-
σίας, ἐκδίδεται ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Αθανασίας πηγάζει χάριν άένανον, ώς πολυχέυ-
μων κρήνη, ή άγία σορός σου· έντεϋθεν ώς χει-
μάρρουν ύπερχειλῆ, Γορτυνία άρύεται, τών πρεσβειών
σου πλουσίως τās δωρεάς, Άθανάσιε Πατήρ ήμών.

Δόξα. Ήχος α΄.

Φερωνυμία τόν βίον έκφήνας, και άπαθεία τήν χά-
ριν σφραγίσας, άθανασίας τρόφιμος, Άθανάσιε
ώφθης· άμέμπτως γάρ πολιτευσάμενος, τών πάλαι
Ίεραρχών, τās άρετάς άνεμάξω μακάριε· και έφαμίλ-
λως τούτοις δοξασθείς, θαύμασι φαιδρύνεις, Έκκλησίαν
τήν Όρθόδοξον. Διό φαιδρυνομένη τῆ δόξη σου, τών
κενολόγων τās σοφιστείας θριαμβεύει, και μεγαλύνει
Χριστόν, τόν έν ύστέροις έτεσι, λαμπρώς σε θαυμαστώ-
σαντα. Αυτόν ίκέτευε Πάτερ, ύπέρ τών ψυχών ήμών.

Και νυν. Τῆς Έορτῆς.

Άπόστιχα.

Ήχος β΄. Οἶκος τοῦ Έφραθᾶ.

Ολος άνατεθείς, άπό παιδός Κυρίω, εις μέτρον άνη-
νέχθης, τῆ κτήσει τών κρειπτόνων, τῆς θείας τε-
λειότητος.

Στίχ. Οί ίερεῖς σου Κύριε ένδύσσονται δικαιοσύνην...

Στυλος νεοπαγής, Χριστοῦ τῆ Έκκλησία, ώφθης
ύποστηρίζων, ψυχάς τās κλονουμένας, παμμάκαρ
Άθανάσιε.

Στίχ. Τίμιος έναντίον Κυρίου ό θάνατος τοῦ Όσίου
αυτοῦ.

Χαίρει πνευματικῶς, ἡ Γορτυνία πᾶσα, κατέχουσα ἐν κόλποις, ὡς πλοῦτον ἀφθαρσίας, τὴν θήκην τῶν λειψάνων σου.

Δόξα. Τριαδικόν.

Φέγγος τὸ τριφάες, ὁμότιμε Θεότης, οἴκτειρον τὸν λαόν σου, ταῖς τοῦ Ἀθανασίου, πρεσβείαις ὡς φιλάνθρωπος.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Αῖνωθεν μυστικῶς, ἐπιφανεῖσα Κόρη, τὴν τῶν πρακτέων λύσιν, τῷ σῶ Ἀθανασίῳ, αἰσίως ἐφάνερωσας.

«Νῦν ἀπολύεις...». Τὸ Τρισάγιον, τὸ Ἀπολυτίκιον ἐκ τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ, καὶ Ἀπόλυσις.

ΕΝ Τῷ ΜΕΓΑΛῷ ΕΣΠΕΡΙΝῳ

Μετὰ τὸν προοιμιακόν, τὸ «Μακάριος ἀνὴρ». Εἰς δὲ τὸ «Κύριε ἐκέκραξα» ἰσθῶμεν στίχους στ', καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

ᾠχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν Μάρτυσι.

Τὴν τοῦ κόσμου προσπάθειαν, ἐκ παιδὸς βδελυξάμενος, τοῦ Χριστοῦ τοῖς ἴχνεσιν ἠκολούθησας, βίου ἀμέμπτου σεμνότητι, καὶ τρόπων εὐθύτητι, διαπρέπων νουνεχῶς, Ἀθανάσιε Ὅσιε· ὅθεν ἔνθεος, Ἱεράρχης καὶ μύστης θεοφόρος, τοῦ Χριστοῦ τῆς Ἐκκλησίας, θεοβουλήτως προβέβλησαι.

Εἰκλογῆς σκεῦος ἔνθεον, καὶ τοῦ Λόγου διάκονον, ἡ Ἄγνη Παρθένος σε προηγόρευσε, τῆς ἐσομένης εὐκλείας σου, τὴν χάριν προγράφουσα, ἔνθεν χρῖσμα

ιερόν, θεία ψήφῳ δεξάμενος, Ἄθανάσιε, Ἱεράρχης θεόληπτος ἐδείχθης, καὶ καιρῷ τῷ τῆς δουλείας, τῆς Ἐκκλησίας ἐδραίωμα.

Ποιμενάρχης θεόσοφος, ἱερεῖ Ἄθανάσιε, Χριστιανουπόλεως ἐρημίτιστας, ὡς ἀρετῶν ἐνδιαίτημα, καὶ ταύτην ἐποίμανας, ἐπὶ χλόην ἐντολῶν, τοῦ λαμπρῶς σε δοξάσαντος, πλείστοις θαύμασι· καὶ Ἁγίων ζηλώσας τοὺς ἀγῶνας, ἀγιάζεις ἡμᾶς Πάτερ, τοῖς παναγίοις λειψάνοις σου.

Προσόμοια ἕτερα.

Ἦχος πλ. β'. Ὁλην ἀποθέμενοι.

Βίον ἐνθεώτατον, ἀπὸ παιδὸς ἀγαπήσας, ἐραστῆς θερμότατος, τῆς ἀγνείας γέγονας Ἄθανάσιε, καὶ λιπῶν ἀπασαν, τῶν γηϊνῶν σχέσιν, τῷ Σωτῆρι ἠκολούθησας, ἐνθέῳ ἔρωτι, νύμφης καὶ γονέων μακάριε, τὸν πόθον ἀπώσάμενος, οἷα οὐρανόφρων τῷ πνεύματι· ὅθεν κατ' ἀξίαν, ἐφέσεως τὴν πλήρωσιν εὐρών, ὑπὲρ ἡμῶν καθικέτευε, τῶν μακαριζόντων σε.

Σκεῦος καθαρώτατον, τῆς ἀρετῆς πέλων Πάτερ, Χριστιανουπόλεως, Ἱεράρχης ὅσιος ὥφθης Ἁγιε, καὶ φωτὶ ἔργων σου, ταύτην κατευθύνεις, πρὸς τὴν γνῶσιν τὴν σωτήριον, τελῶν θαυμάσια, θεία ἐπικλήσει τοῦ Πνεύματος· προλέγεις γάρ τὰ μέλλοντα, καὶ παρέχεις πᾶσι σωτήρια· καὶ μετὰ τὸ τέλος, τριγμῷ τῶν σῶν λειψάνων τῶν σεπτῶν, ὑποδηλοῖς τὰ ἐσόμενα, πᾶσι τοῖς οἰκέταις σου.

Οἴλβον θεοδώρητον, τῶν σῶν ἁγίων λειψάνων, θήκην τὴν μυρίπνοον, Γορτυνία κέκτηται Ἄθανάσιε, ἡ Μονὴ χαίρει δέ, Πάτερ τοῦ Προδρόμου, ἐν τοῖς κόλποις ταῦτα φέρουσα, χάριν καὶ ἴασιν, πᾶσι τοῖς αἰτοῦσι

παρέχοντα, καὶ εὐωδίαν πνέοντα, ὡς ὁσμὴν ζωῆς τοῖς προστρέχουσιν· ὄθεν σου τὴν μνήμην, τελοῦμεν τὴν ἀγίαν καὶ σεπτὴν, πρὸς τὸν Σωτῆρα μεσίτην σε, θεῖον προβαλλόμενοι.

Δόξα. Ἦχος πλ. β'.

Γεραρχῶν τὸν μιμητὴν, καὶ τῶν Ὁσίων τύπον, τὴν στήλην σεμοῦ βίου, καὶ Ἐκκλησίας ἀστέρα νεόφωτον, συνδραμόντες ὧ φιλέοργοι, μελωδικοῖς ἔφυμνίοις, τιμήσωμεν λέγοντες· χαίροις ὁ ἐκ παιδὸς τῷ Χριστῷ, θερμῶς ἀνατεθείς, καὶ ὁσίως αὐτῷ εὐαρεστήσας· χαίροις ὁ τὴν στολὴν τὴν ἔνθεον, ἐναρέτοις πράξεσιν, ἔτι μᾶλλον λαμπρύνας· χαίροις τῆς Γορτυνίας ὁ θεῖος ἀντιλήπτωρ, καὶ τῆς Μονῆς Προδρόμου, μετὰ τὸν Ἰωάννην σεπτὸς ἔφορος. Ἄλλ' ὦ Πάτερ Ἀθανάσιε, τῷ ἀθανάτῳ Βασιλεῖ Χριστῷ πρέσβευε, σῶζεσθαι ἡμᾶς πάσης θλίψεως.

Καὶ νῦν. Τῆς Ἑορτῆς.

Εἴσοδος, «Φῶς ἰλαρόν», τὸ Προκείμενον τῆς ἡμέρας, καὶ τὰ Ἀναγνώσματα.

Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. γ' 13).

Μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων, καὶ εὐλογία Κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν αὐτοῦ. Μακάριος ἄνθρωπος, ὅς εὔρε σοφίαν, καὶ θνητός, ὅς εἶδε φρόνησιν. Κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς. Τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων πολυτελῶν· οὐκ ἀντιτάσσεται αὐτῇ οὐδὲν πονηρόν· εὐγνωστός ἐστι πᾶσι τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῇ· πᾶν δὲ τίμιον, οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστίν. Ἐκ γὰρ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη, νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσσης φορεῖ. Τοι-

γαροῦν ἀκούσατέ μου, ὦ τέκνα, σεμνά γὰρ ἐρῶ· καὶ μακάριος ἄνθρωπος, ὅς τὰ ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει. Αἱ γὰρ ἔξοδοί μου, ἔξοδοι ζωῆς, καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ Κυρίου. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὑμᾶς, καὶ προτεμῆμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. "Ὅτι ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκεύασα βουλήν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν, ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Ἐμὴ βουλή καὶ ἀσφάλεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχὺς. Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρήσουσι χάριν. Νοήσατε τοίνυν ἄκακοι πανουργίαν, οἱ δὲ ἀπαίδευτοὶ ἐνθεσθε καρδίαν. Εἰσακούσατέ μου καὶ πάλιν, σεμνά γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίγω ἀπὸ χειλέων ὀρθά. "Ὅτι ἀλήθειαν μελετήσῃ ὁ λάρυγξ μου, ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χεῖλη ψευδῆ. Μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου, οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιόν, οὐδὲ στραγγαλιῶδες. Πάντα εὐθέα ἐστὶ τοῖς νοοῦσι, καὶ ὀρθά τοῖς εὐρίσκουσι γνῶσιν. Διδάσκω γὰρ ὑμῖν ἀληθῆ, ἵνα γένηται ἐν Κυρίῳ ἡ ἐλπὶς ὑμῶν, καὶ πλησθῆσεσθε Πνεύματος.

Παροιμιῶν τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. ι' 31).

Στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν, γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται. Χεῖλη ἀνδρῶν δικαίων ἐπίστανται χάριτας, στόμα δὲ ἀσεβῶν καταστρέφεται. Ζυγοὶ δόλιοι, βδέλυγμα ἐνώπιον Κυρίου, στάθμιον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ. Οὐδ' ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις, ἐκεῖ καὶ ἀτιμία, στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν. Τελειότης εὐθέων ὀδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων προνομεύσει αὐτούς. Οὐκ ὠφελήσῃ ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. Ἀποθανῶν δίκαιος ἔλιπε μετὰμελον, πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια. Δικαιοσύνη ἀμώμου ὀρθοτομεῖ ὁδούς, ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ. Δικαιοσύνη ἀνδρῶν ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀβου-

λία ἀλίσκονται παράνομοι. Τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται. Δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής. Ἐν στόματι ἀσεβῶν, παγίς πολίταις, αἴσθησις δὲ δικαίων, εὐδοξία. Ἐν ἀγαθοῖς δικαίων κατῴρθωται πόλις, καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα. Ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων ὑψωθήσεται πόλις, στόματι δὲ ἀσεβῶν κατασκαφήσεται. Μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεής φρενῶν, ἀνήρ δὲ φρόνιμος ἡσυχίαν ἀγει.

Σοφίας Σολομῶντος τὸ Ἀνάγνωσμα.

(Κεφ. δ' 7).

Δίκαιος, ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται. Γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυχρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῶ ἐτῶν μεμέτρηται. Πολιὰ δὲ ἐστὶ φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως, βίος ἀκηλίδωτος. Εὐάρεστος Θεῶ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἀμαρτωλῶν, μετετέθη. Ἠρπάγη, μὴ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ. Βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλὰ, καὶ ῥεμβασμός ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον. Τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ, ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς· ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας. Οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον. Ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Εἰς τὴν Λιτῆν, Ἰδιόμελα.

Ἦχος α'.

Εὐφραίνου ἐν Κυρίῳ, ἡ Γορτυνία καὶ χόρευε, Ἀθανάσιον τὸν ἐνδοξόν, τὸν Χριστιανουπόλεως πρόεδρον, ἀρωγὸν κτησαμένη· καὶ τῶν σεπτῶν αὐτοῦ λειψάνων, τὴν μυρίπνοον σορόν, ὡς μυροθήκην ἀγιά-

σματος κυκλοῦσα, τῷ Σωτῆρι βόησον· Σὲ μεγαλύνω Ζωοδότα, ὅτι ὡς πάλαι καὶ νῦν, κέρας σωτηρίας ἀνέδειξας, τῇ θεολέκτῳ σου Ἐκκλησίᾳ, τὸν κλεινόν σου Ἱεράρχην, ἀθανασίας τὸν ἐπώνυμον. Αὐτοῦ ταῖς ἰκεσίαις Χριστέ, παράσχου τῷ λαῷ σου, εἰρήνην καὶ μέγα ἔλεος.

Ἦχος β'.

Ιεραρχίας τὴν στολὴν ἐνδυσάμενος, Εὐαγγελικῶς Θεῷ εὐηρέστησας, Ἀθανάσιε Ὅσιε· τὴν γὰρ λαχοῦσάν σοι ποιμνὴν, ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐποίμανας, τύπος καλῶν ἔργων γενόμενος· καὶ πεινῶντων τροφεύς, καὶ πασχόντων προστάτης, καὶ ξένων βοηθὸς ἀναδειχθεὶς, τῶν πάλαι Ἁγίων, τοῖς ἔχνεσιν ἐβάδισας· μεθ' ὧν λαμπρῶς δεδόξασαι, Ἱεράρχα μακάριε.

Ἦχος γ'.

Τὴν καθαρὰν σου ζωὴν, ὡς θυσίαν νοητὴν, ὁ Σωτὴρ δεξάμενος, θαυμάτων δυνάμεις, τὸν σὸν βίον ἐδόξασεν Ἁγιε· ὅθεν ζῶν καὶ μετὰ πότμον, ἐναργεῖς παρέχεις, τῆς ἐν σοὶ πλουσίας χάριτος, τὰς ἀποδείξεις Ἀθανάσιε, ἐνεργῶν παραδόξως, τοῖς χρήζουσι τὰ πρόσφορα· προτυπῶν γὰρ τὰ μέλλοντα, ψυχικὰς ἰᾶσαι νόσους, ἐσφαλμένων ἡθῶν, ἀγωγὴν ἐπανορθούμενος, ὡς ποιμὴν ἀληθέστατος· καὶ νῦν ἀύλως Χριστῷ λειτουργῶν, Ἰλασμόν ἡμῖν αἶτει, καὶ σωτηρίαν ψυχῶν, Ἱεράρχα μακάριε.

Ἦχος δ'.

Τῶν ἀρετῶν τὴν προᾶξιν, ὑπὲρ πᾶσαν σπουδὴν περιποιησάμενος, ζήλω πίστεως διέπρεψας, καὶ ἐναρέτου πολιτείας τοὺς καρποὺς ἐγεώργησας· καὶ

τῷ Χριστῷ ἀμέμπτως ἱερουργῶν, πρακτικῶν λογίων, πηγὰς ἠνέφξας τῇ ποιμνῇ σου, ὡς Ἱεράρχης ὄσιος, καὶ τοῦ Χριστοῦ μιμητῆς ἐνθεώτατος· καὶ ἀθανάτου ζωῆς τῇ ἐλλάμψει, τῆς Ὁρθοδοξίας τὴν ἀλήθειαν ἐτρένωσας. Ἄλλ' ὦ Πάτερ Ἀθανάσιε, Ἀγγέλοις συνῶν καὶ ἀγαλλόμενος, πρέσβευε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δόξα. Ὁ αὐτός.

Τὸν τῆς ἀθανασίας ἐπώνυμον Ἱεράρχην, Ἀθανάσιον τὸν ἐνδοξον, τὸν Χριστιανουπόλεως σοφὸν ποιμένα, τῆς Ἐκκλησίας τὰ θρέμματα, ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς εὐφημήσωμεν· ἐλλαμφθεὶς γὰρ τῷ Πνεύματι, τῶν πάλαι Ἀγίων, ἐχαρακτήρισε τὸν βίον, τῶν Ἀποστόλων τοὺς τρόπους μιμησάμενος, ἐνθέῳ ἔρωτι· καὶ κατ' ἀξίαν δοξασθεὶς, ἐνὶ ἐκάστῳ παρέχει, ψυχῆς καὶ σώματος ἰάματα, καὶ κινδύνων ἀπαλλαγὴν, πρεσβεύων Κυρίῳ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Τῆς Ἑορτῆς.

Εἰς τὸν Στίχον Στιχηρὰ Προσόμοια.

Ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς.

Χαίροις ὁ Ἱεράρχης Χριστοῦ, ὁ ἐν ὑστέροις τοῖς καιροῖς μιμησάμενος, τῶν πάλαι Ἀρχιερέων, ἐν θεολήπτῳ ψυχῇ, τοῦ ἀμέμπτου βίου τὴν λαμπρότητα, σοφὲ Ἀθανάσιε, τοῦ Χριστοῦ φίλε γνήσιε, ἀθανασίας, ὁ λειμῶν ὁ πανεύσσημος, σκευὸς τίμιον, ἐπιπνοίας τοῦ Πνεύματος· ὅθεν λαμπρῶς δεδόξασαι, Ἀγίων τῇ χάριτι, καὶ ἐν Ἀγίοις ὁ κλῆρος, ὁ σὸς γεγένηται Ἀγίε· μεθ' ὧν ἐκδυσώπει, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι, τὸ μέγα ἔλεος.

Στίχ. Οἱ ἱερεῖς σου Κύριε ἐνδύσονται δικαιοσύνην.....

Ωφθης ὡς καθαρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ πλήρης θείων
Ἀθανάσιε πράξεων, τῇ ψήφῳ τῇ οὐρανίῳ, τῆς Ἐκ-
κλησίας Χριστοῦ, Ἱεράρχης Πάτερ ἐνθεώτατος, καὶ
λόγῳ τῆς χάριτος, καὶ τῷ σῶ ὑποδείγματι, ἐπὶ τὴν χλόην,
ἀληθείας ὠδήγησας, τὴν λαχοῦσάν σοι, λογικὴν ποιμνην
Ἄγιε. Ὅθεν καὶ ὡς περ ἄγγελος, ἀνύσας τὸν βίον σου,
καὶ ἐνεργείαις θαυμάτων, μεγαλυνθεὶς θείῳ Πνεύματι,
ἀπαύστως δυσώπει, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι, τὸ μέ-
γα ἔλεος.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τοῦ Ὁσίου
αὐτοῦ.

Χαίρει ἡ Γορτυνία ἐν σοί, καὶ ἐξαιρέτως ἐγκαυχᾶται
καὶ γάνυται, ἡ Μάνδρα ἡ τοῦ Προδρόμου, τὴν σὴν
ἀγίαν σορόν, ἔχουσα ὡς πλοῦτον ἀδαπάνητον. Ἄλλ' ὦ
Ἀθανάσιε, Ἱεράρχα μακάριε, ἡμῶν ὡς μέγας, πρεσβευ-
τῆς πρὸς τὸν Κύριον, αἶτει πάντοτε, ἰλασμόν ταῖς ψυχαῖς
ἡμῶν, δίδου δὲ πᾶσιν Ἄγιε, τοῖς πίστει προστρέχουσι,
τῇ ἱερᾷ σου πρεσβείᾳ, τὴν πατρικὴν εὐλογίαν σου, καὶ
λύσιν κινδύνων, καὶ παντοίας ἐπιηρείας, τὴν ἀπολύτρωσιν.

Δόξα. Ἦχος πλ. δ'.

Τὴν ἰσάγγελον ζωὴν, πρακτικῶς πολιτευσάμενος,
τῆς τῶν Ἀγγέλων δόξης, ἠξίωσαι Ὁσιε πάντων
γὰρ ἀνώτερος, τῶν ἐν κόσμῳ ὠφθης, τοῖς ὑπὲρ αἴσθη-
σιν ἀγαθοῖς, τῷ νοῖ ἐπεκτεινόμενος· καὶ τὸ θεῖον Εὐαγγέ-
λιον, ἱεουργήσας ψυχῇ εὐθείᾳ, παρὰ Χριστοῦ ἐκομίσω,
τὸν μισθὸν τῶν καμάτων σου. Καὶ νῦν Πάτερ Ἀθανά-
σιε, ἱεραρχικῶς ἐν ὑψίστοις ἀυλιζόμενος, πρέσβευε ὑπὲρ
τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Τῆς Ἑορτῆς.

«Νῦν ἀπολύεις», τὸ Τρισάγιον καὶ τὰ Ἀπολυτίκια.

ᾠχος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Τῆς Κερκύρας τὸν γόνον Γορτυνίας τὸ καύχημα,
Χριστιανουπόλεως ὄντως, τὸν ποιμένα τὸν ὄσιον,
τὸν θεῖον Ἀθανάσιον πιστοί, τιμήσωμεν ἐν ὕμνοις ἱεροῖς·
ἀθανάτων γὰρ χαρίτων τὰς δωρεάς, παρέχει τοῖς κραυ-
γάζουσι. Δόξα τῷ σέ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σέ
θαυμαστώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργοῦντι διὰ σοῦ, πᾶσιν
ιάματα.

Ἔτερον. ᾠχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Τῶν πάλαι ἰσότιμος, Ἱεραρχῶν γεγονώς, τὴν χάριν
εἰσδέδεξαι, τοῦ Παρακλήτου λαμπρῶς, σοφὲ Ἀ-
θανάσιε· ὄθεν τοῖς προσιούσι, τοῖς σεπτοῖς σου λει-
ψάνοις, νέμεις αἰεὶ παμμάκαρ, συμπαθῶς τὰς αἰτήσεις,
πρεσβεύων Ἱεράρχα, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ τὸ τῆς Ἑορτῆς.

Ἀπόλυσις.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΘΟΝ

Μετὰ τὴν α' Στιχολογίαν, Κάθισμα.

ᾠχος α'. Τὸν τάφον σου Σωτήρ.

Α'στὴρ νεοφανῆς, τῇ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἐδείχθης
ἀληθῶς, τῇ ἀμέμπτῳ ζωῇ σου, σοφὲ Ἀθανάσιε,
καὶ πιστοὺς κατεπύρσευσας, τῇ λαμπρότητι, τῶν ἐνα-
ρέτων σου τρόπων· ὄθεν σήμερον, τὴν φωτοφόρον σου
μνήμην, παιδρῶς ἐορτάζομεν.

Καὶ τὸ τῆς Ἑορτῆς.

Μετὰ τὴν β'. Στιχολογίαν, Κάθισμα.

Ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ Σταυρῷ.

Ως τοῦ Σωτῆρος θεοφόρος θεράπων, καὶ μιμητῆς
τῶν ἀπ' αἰῶνος Ὁσίων, θεοπρεπῶς τῷ κόσμῳ ἐν-
διέπρεψας, Χριστιανουπόλεως, γεγωνῶς ποιμενάρχης,
ἦν καὶ καθωδήγησας, πρὸς οὐράνιον κλῆρον· καὶ νῦν
δυσώπει ἅπασιν ἡμῖν, λύσιν πταισμάτων, σοφὴ Ἀθα-
νάσιε.

Καὶ τὸ τῆς Ἑορτῆς.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον, Κάθισμα.

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Αντιλήπτορα θεῖον ἢ Γορτυνία σε, καὶ ἐτοιμότατον
ῥύστην ἐν τοῖς κινδύνοις σοφέ, εὐραμένη τῇ σορῷ
τῶν λειψάνων σου, καταφεύγει εὐλαβῶς, Ἀθανάσιε
σοφέ, καὶ πίστει σοι ἀνακράζει· Ἀεὶ προστάτευε Πάτερ,
τῶν προσιόντων τῇ πρεσβείᾳ σου.

Καὶ τὸ τῆς Ἑορτῆς.

Τὸ α' Ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου καὶ τὸ Προκείμενον.

Οἱ ἱερεῖς σου Κύριε ἐνδύσονται δικαιοσύνην
καὶ οἱ ὄσιοί σου ἀγαλλιάσονται.

Στίχ. Τίμιος ἐναντίον Κυρίου.....

Εὐαγγέλιον Ἱεραρχικόν.

Ὁ Ν'. Δόξα. Ταῖς τοῦ Ἱεράρχου...

Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Θεοτόκου...

Ἰδιόμελον. Ἦχος πλ. β'.

Στίχ. Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου...

Αθανασίας τὸ διάδημα, θεοπρεπῶς πολιτευσάμενος,
παρὰ Χριστοῦ ἐδέξω, Ἱεράρχα Ἀθανάσιε· καὶ τῆς

ἀθανάτου δόξης κατατρυφῶν, θέσει θεούμενος, ἰκέ-
τευε δεόμεθα, δοῦναι ἡμῖν χάριν καὶ ἔλεος.

Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου....

Εἶτα οἱ Κανόνες, τῆς Ἑορτῆς καὶ τοῦ Ἀγίου. Κανὼν
τοῦ Ἀγίου, οὗ ἡ ἀκροστιχίς·

«Προσάδω καινὸν Ἀθανασίῳ ὕμνον. Γερασίμου».

Ῥδὴ α'. Ἦχος πλ. δ'. Ἀρματηλάτην Φαραώ.

Παρεστηκῶς ὡς λειτουργὸς εὐπρόσδεκτος, τῷ Τριση-
λίῳ φωτί, καὶ ταῖς ὑπερφώτοις ἀστραπαῖς λαμπό-
μενος, θεόφρον Ἀθανάσιε, φωτισμὸν μοι παράσχου,
ὅπως ὑμνήσω ἐν ἄσμασι, τὴν θεοειδῆ πολιτείαν σου.

Ρημάτων θείων πληρωτῆς δεικνύμενος, τῶν ἐν τῷ
κόσμῳ τερπνῶν, οἷα σφαλλομένων, νουνεχῶς προέ-
κρινας, τὰ ἄφθαρτα καὶ μόνιμα, καὶ φθαρτῆς εὐκληρίας,
τὴν ὑπὲρ λόγον εὐπρέπειαν, Πάτερ ἀντηλλάξω γηθό-
μενος.

Οἶλον τὸν πόθον πρὸς Χριστὸν ἀνέτεινας, τῶν ἀγα-
θῶν τὴν πηγὴν, καὶ γονέων φίλτρον, καταλείψας
Ὅσιε, υἱοθεσίας κρείττονος, διὰ βίου τελείου, τῆς ἐν
Θεῷ κατηξίωσαι, Πάτερ ἱερὲ Ἀθανάσιε.

Θεοτοκίον.

Σωματοφόρον τοῦ παντός τὸν αἴτιον, τέτοκας δίχα
φθορᾶς, Κεχαριτωμένη μόνη παντευλόγητε, τὸν
σκεῦος ἀναδείξαντα, ἐκλογῆς θεοκρίτου, πρὸς ὑπουργίαν
θεάρεστον, τὸν θεοειδῆ Ἀθανάσιον.

Καταβασίας κατὰ τὴν Τυπικὴν διάταξιν.

Ἐδὴ γ'. Ὁ στερεώσας κατ' ἀρχάς.

Αἰγνείας ἔρωτι τρωθείς, ὡς ἔραστής τῶν αὐλῶν, ἀκη-
λίδωτον ἠγάπησας βίον· ὅθεν ἔλιπες σπουδῆ, μνη-
στείαν τὴν ἐπίγειον, τῶν οὐρανίων Πάτερ, τὴν καλλονὴν
μνηστευσάμενος.

Δάκρυσι Πάτερ ἐκζητῶν, τὸν ἀγαθόδωρον Λόγον,
πρὸς αὐτὸν ὀλοκαρδίως ἐβόας· Γνώρισόν μοι Ἰησοῦ,
ὁδὸν ἐν ἣ πορεύσομαι· ὅτι πρὸς σὲ Οἰκτίρμον, ἦρα ψυ-
χὴν καὶ διάνοιαν.

Ως ἐμυθήης νοερῶς, τῇ μυστικῇ ἐμφανείᾳ, τῆς
Ἀγνῆς καὶ Θεοτόκου Μαρίας, τῆς μελλούσης
σου ζωῆς, τὴν γινῶσιν Ἀθανάσιε, τῆς τρίβου ἐπελάβου,
τῆς ἀθανάτου φαιδρότητος.

Κεκοσμημένον σε ἰδὼν, ταῖς ἐναρέτοις ἰδέαις, ὁ τῆς
Βύζαντος κλεινός Ἀρχιθύτης, ἱερέα σε λαοῦ, Πνεύ-
ματι θείῳ ἔχρισεν, ἔνεκεν ἀληθείας, τῆς εὐαγοῦς πολι-
τείας σου.

Θεοτοκίον.

Αἰθανασίας διαυγῆ, καὶ πολυχεύμονα κρήνην, Ἀθα-
νάσιος εἰδώς σε Παρθένε, τῶν ἐκ σοῦ πνευματικῶν
ναμάτων τὴν διάδοσιν, ἠρύσθη θερμῷ πόθῳ, καὶ τοὺς
διψῶντας ἐπότισε.

Κάθισμα. Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε.

Τῇ πράξει κοσμούμενος, τῶν ἱερῶν ἀρετῶν, ταπει-
νωσιν ἔσχηκας, καὶ ἐλεήμονα νοῦν, καὶ λόγον Θεό-
σδοτον· θαύμασι δὲ ἐκλάμπων, πρὸς ζωῆν τὴν ἀγήρω,
ἔδραμες εὐφροσύνης, Ἀθανάσιε Πάτερ, ἐν ἣ τῶν με-
μνημένων σου, ἀπαύστως μνημόνευε.

Καὶ τὸ τῆς Ἑορτῆς.

ᾠδὴ δ'. Εἰσακήκοα Κύριε.

Γεράρχης θεόληπτος, Χριστιανουπόλεως ἐχρημάτισας,
Ἰ τῷ Χριστῷ προσάγων Ὅσιε, τὰς ψυχὰς τῶν πίστει
πειθαρχούντων σοι.

Νοσημάτων λυτήριον, καὶ ἀμαρτανόντων θερμὸν προσ-
φύγιον, Ἀθανάσιε μακάριε, ὡς ποιμὴν ἐδείχθης
ἀληθέστατος.

Οὐδαμῶς ἐπενύσταξας, ἐν τῇ δεδομένη διακονίᾳ σοι,
ἀλλ' ἀγρύπνως ἐκυβέρνησας, Πάτερ τὴν λαχοῦσαν
κληρουχίαν σοι.

Θεοτοκίον.

Νέον βρέφος κυήσασα, τὸν πρὸ τῶν αἰῶνων Πατρὶ
συνάναρχον, νεοποίησον Πανάμωμε, πεπαλαιωμέ-
νον με τοῖς πάθεσι.

ᾠδὴ ε'. Ὁρθρίζοντες βοῶμέν σοι.

Αγίων μιμητῆς ἐχρημάτισας, ταῖς ἀρεταῖς, Πάτερ
γενσιώτατος· ὅθεν σὺν τούτοις δεδόξασαι.

Θρεμμάτων λογικῶν τὴν ἀγέλην σου, ἐπὶ νομάς,
χλοηφόρους ἴθυνας, τῆς ἀληθοῦς Πάτερ γνώσεως.

Αγλῦος τῶν παθῶν τὴν διάνοιαν, ἐκκαθαρθεῖς,
προορᾷς τὰ μέλλοντα, καὶ ὡς ἐγγὺς τὰ ἀπέχοντα.

Θεοτοκίον.

Νομίμων φυσικῶν δίχα τέτοκας, τὸν ἀληθῆ, νομοδότην
Πάναγνε, νομοθετοῦντα τὰ κρείττονα.

Ῥδὴ στ'. Τὴν δέησιν, ἐκχεῶ.

Α'στέρα σε, ὁ Χριστὸς νεόφωτον, τῆς αὐλοῦ φωταυγείας δεικνύει· ὅθεν ἀστὴρ φαινὸς καθωρᾶτο, ἐν τοῖς ἀμέμπτοις σου χεῖλεσιν Ὅσιε, ἡνίκα ἐν τῷ λειτουργεῖν, τὰς εὐχὰς τῷ Κυρίῳ ἀνέπεμπες.

Συμπάθειαν, ἀληθῆ δεικνύμενος, ὡς θεράπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, τῶν ἐνδεῶν κηδεμῶν ἀνεδειχθης, καὶ τεθλιμμένων γλυκεῖα παράκλησις, παιδαγωγῶν καὶ νοθετῶν, τοὺς ἀτάκτους πρὸς τρίβον σωτήριον.

Γ'άματα, κρουνηδὸν πηγάζουσα, ἐπομβρία τῇ τοῦ Πνεύματος Πάτερ, ἡ τῶν λειψάνων σου πάνσεπτος θήκη, παθῶν ποικίλων ἐκπλύνει τὸν βόρβορον, καὶ καταρδεύει τῶν ψυχῶν, τὰς ἀρούρας ἡμῶν Ἀθανάσιε.

Θεοτοκίον.

Ω'ς πάμφωτος, τοῦ Δεσπότης θάλαμος, ὡς πυρίμορφος τοῦ Κτίστου καθέδρα, ὡς λαμπηδῶν ἑπταφώτοις ἀκτῖσιν, ἀγαζομένη τοῖς θείοις χαρίσμασι, κατάλαμψόν μου τὴν ψυχὴν, Θεοτόκε τυφλώττουσαν πάθει.

Κοντάκιον.

Ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ.

Ο'δοξασθεὶς παρὰ Θεοῦ θαυμασίως, δι' εὐωδίας καὶ ποικίλων θαυμάτων, ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις Ἀθανάσιε, φάνηθι ταχύτατος, καὶ θερμὸς ἀντιλήπτωρ, τῶν δεινῶν λυτρούμενος, τοὺς πιστῶς σε τιμῶντας, καὶ τοὺς πλουτοῦντας ὡσπερ θησαυρόν, τῶν σῶν λειψάνων σορὸν τὴν μυρίπνοον.

Ὁ Οἶκος.

Αγγελικὴν διαγωγὴν, ποθήσας ὀλοψύχως, κόσμου κατέλιπες τερπνά, σχέσιν γονέων παριδῶν, καὶ τῆς μνηστῆς τὸ φίλτρον, ἔχων σοφὴ ἐν τῇ ψυχῇ, τὸ πῦρ ὃ ἦλθεν ἐπὶ γῆς, βαλεῖν Χριστὸς ὁ Λόγος· ὅθεν κλήσει μυστικῇ, τῇ τῆς Θεοτόκου ἐμφανείᾳ, πιστωθεὶς πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἄνω κλήσεως, προθύμως ἐπελάβου τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας· καὶ προμηθεῖα θεῖα, ἀρχιερωσύνη τελειωθείς, Ἱεράρχης ὄσιος, καὶ ποδηγέτης λαοῦ θεόφρονος, ἀνεδείχθης Πάτερ Ἀθανάσιε· Ἀγίων δὲ τὸν βίον μιμησάμενος, ἐλαμπρύνθης περιφανῶς, καὶ ἡγιασθης θεωρητικῶς, καὶ θαύμασιν ἐμεγαλύνθης· καὶ νῦν πάσης βλάβης καὶ πειρασμῶν, τοὺς πόθῳ σε γεραίροντας, καὶ πίστει προσκυνοῦντας, τῶν σῶν λειψάνων σορὸν τὴν μυρίπνοον.

Συναξάριον.

Τῇ ιζ' τοῦ αὐτοῦ Μηνός, Μνήμη τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου Ἐπισκόπου Χριστιανουπόλεως, τοῦ θαυματουργοῦ.

Στίχ. Ἀθανασίας τὴν τρίβον διοδεύσας

Ἀθανάσιε ἀξίως ἐδοξάσθης.

Ἄλτο ἄημα φαεσφόρον νῦν γε Ἀθανασίοιο.

Ταῖς αὐτοῦ πρεσβείαις Χριστέ ὁ Θεός, καὶ πάντων σου τῶν Ἀγίων, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

ᾠδὴ ζ'. Παῖδες Ἑβραίων.

Υμνοὶς σχολάζων παννυχίοις, κατεκοίμησας παθῶν τὰς τρικυμίας, πρὸς τὸ ἄδυτον φῶς, τὸν νοῦν σου ἀνατείνων, ἀναβοῶν μακάριε· ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Μόνῳ Χριστῷ αἰεὶ προσέχων, τῷ τὰ κρύφια εἰδότε Ἱεράρχα, ἐν τῷ κόσμῳ λαθῶν, ζωὴν τὴν κεκρυμμένην, ἀναβοῶν ἐβίωσας· ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Νόσων τὴν φλόγα καταπαύει, καὶ τῶν θλίψεων τὴν κάμινον σβεννύει, καὶ ἀκρίδος πληγὴν, φθοροποιὸν ἰᾶται, ἡ θεοφόρος κἀρα σου, Ἀθανάσιε παμμάκαρ.

Οἴλος κατάπληκτος ὠρθώθη, μεγαλύνων σε ὡς μέγαν ἰατῆρα, ὁ σφοδροῦ πυρετοῦ, ἀπαλλαγεῖς ταχέως, τῇ ξένη ἐπισκέψει σου, Ἱεράρχα τοῦ Κυρίου.

Θεοτοκίον.

Νέκρωσον Κόρη ἡ τεκοῦσα, τὸν ζώωσαντα Ἀδὰμ τὸν τεθνηκότα, τῆς κακίας Ἀγνή, τῆς ἐν ἐμοὶ τὸ κράτος, καὶ ζώωσόν με ψάλλοντα· χαῖρε Κεχαριτωμένη.

Ῥδὴ ἡ'. Τὸν ἐν ὄρει ἀγίῳ.

Γορτυνία καυχᾶται σου τῇ δόξῃ, καὶ ὡς πλοῦτον ζωῆς, κατέχουσα ἐν κόλποις, τῶν ἱερῶν λειψάνων σου τὴν λάρνακα, ταῖς τῶν θαυμασίων, πλουτίζεται ἀπαύστως, ποικίλαις ἐνεργείαις.

Εἰπανθούση στολῇ τοῖς ἔξω Πάτερ, τὴν ἐν σοὶ ἀρετὴν, ὑπέκρυπτες φρονίμως, ἀλλ' ἐν τριχίνοις ῥάκεσι συνέθλιβες, ἔνδον τὸ σαρκίον, στολὴν ἀθανασίας, πανσόφως ἐξυφαίνων.

Ρήμασί σου καὶ μόνοις καθυπείκει, Ἱεράρχα κλεινέ, ἡ τῶν ἀλόγων φύσις· τῶν γὰρ βατράχων σμῆνος ἐκπαιδεύεται, ἐν καιρῷ κοάζειν, καὶ σιωπᾶν δεόντως, τῷ θεῷ φθέγματί σου.

Θεοτοκίον.

Α γεώργητον στάχυν ζωηφόρον, ἀνηρότως Ἀγνή,
καρποφορεῖς τῷ κόσμῳ· διό σοι πάντες χαῖρε ἀνα-
κράζομεν· χαῖρε Θεοτόκε, θημῶν πεπυκασμένος, καρπῶν
ἀθανασίας.

ᾠδὴ θ'. Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ.

Στηρίζων ἐπὶ πέτραν τὴν ἀκλινῆ, τῶν πιστῶν τὴν
διάνοιαν Ὅσιε, ἐν συσσεισμῷ, ἐπληξας τοὺς θέντας
ἀνευλαβῶς, βέβηλον χεῖρα ἔνδοξε, ἐπὶ τῶν λειψάνων σου
τῶν σεπτῶν, σοφῶς αὐτοὺς παιδεύων, καὶ νουθετῶν
ἀξίως, αἰεὶ τὰ θεῖα καλῶς σέβεσθαι.

Γδοῦσά σε ἀγόμενον πρὸς ταφὴν, ἣν περ πρόην ἐδέ-
σμευσας γόησσαν, μετὰ κλαυθμοῦ, ἤτησε λυθῆναι
ἐκ τοῦ δεσμοῦ· ἔθεν, ὦ ξένου θαύματος!, ἤπλωσας τὴν
χεῖρά σου τὴν σεπτὴν, ὡς ζῶν θαυματοφόρε, καὶ ταύτην
παραδόξως, τῆς εὐλογίας σου ἠξίωσας.

Μυρίζει οἶα κῆπος ἑαρινός, ἡ σορὸς τῶν ἀγίων λει-
ψάνων σου, καὶ τὴν ὀσμὴν, Πάτερ τῶν ποικίλων ἐν
σοὶ καλῶν, ἐν Γορτυνίᾳ πάντοτε, αὔρα διαπνέει τῇ νοη-
τῇ· μελλόντων δὲ τὴν γνῶσιν, τριγμῷ τῷ ξενηκούστῳ,
ὑποδηλοῖ τοῖς εὐφημοῦσί σε.

Ο τῆς ἀθανασίας συγκοινωνός, καὶ αὐτόπτης τῆς
ἄνω λαμπρότητος, ὁ τὸν Χριστόν, πρόσωπον πρὸς
πρόσωπον καθορῶν, θεόφρον Ἀθανάσιε, ῥῦσαί με θα-
νάτου τοῦ ψυχικοῦ, καὶ δέξαι μου τὸν ὕμνον, ἀνάγνων ἐκ
χειλέων, καὶ πρὸς μετάνοιάν με ἴθουνον.

Θεοτοκίον.

Υδάτων ψυχοτρόφων ζωοποιῶν, ἄλλομένων ζώην πρὸς
αἰώνιον, ὑπερχειλῆς, καὶ διειδεστάτη ὠφθης πηγῆ,

ἡμᾶς καταδροσίζουσα, ταῖς ἀγαθοδώροις ἐπιβροαῖς, Παρθένε Θεοτόκε, Ὑπερευλογημένη διὸ ὑμνοῦμέν σου τὰς χάριτας.

Ἐξαποστειλάριον. Τῶν Μαθητῶν ὁρώντων σε.

Ιεραρχῶν τῶν πάλαι τὴν πολιτείαν, ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις σοφῶς ζηλώσας, ὥφθης Ἀθανάσιε μακάριε, τῆς Ἐκκλησίας στήριγμα, θαυματουργῶν παραδόξως, οἷα θεράπων Κυρίου.

Καὶ τὸ τῆς Ἑορτῆς.

Εἰς τοὺς Ἀΐνους.

Ἰστῶμεν στίχους δ', καὶ ψάλλομεν τὰ ἐξῆς Προσόμοια.

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Τὸν Ἱεράρχην Κυρίου καὶ λειτουργὸν ἱερόν, τὸ τῆς Κερκύρας θρέμμα, Γορτυνίων δὲ μέγαν, προστάτην καὶ θερμότατον ἄρωγόν, τὸν κλεινὸν Ἀθανάσιον, μελωδικῶς εὐφημήσωμεν οἱ πιστοί, τὴν αὐτοῦ μνήμην γεραίροντες.

Χριστιανούπολις Πάτερ θεῖον ποιμένα σε, τῇ θείᾳ προμηθείᾳ, Ἀθανάσιε ἔσχε· ταύτην γὰρ ἐποίμανας εὐσεβῶς, ἐντολαῖς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, βίῳ ἀμέμπτῳ καὶ πράξειςιν ἱεραῖς, διαπρέπων ἱερώτατε.

Η Γορτυνία ἀγάλλου ἐν θείῳ Πνεύματι, μεσίτην πρὸς τὸν Κτίστην, καὶ ἐν θλίψεσι ῥύστην, πλουτήσασα θεόθεν ὡς ἀληθῶς, τὸν κλεινὸν Ἀθανάσιον, ἐκ τῆς σεπτῆς αὐτοῦ κάρας τὰς δωρεάς, καρπουμένη τὰς τῆς χάριτος.

Τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου Μονὴ κατέχουσα, τῶν σῶν
λειψάνων Πάτερ, τὴν σορὸν τὴν ἁγίαν, πάντας προσ-
καλεῖται πρὸς μετοχήν, Ἀθανάσιε Ὅσιε, τοῦ ἐξ αὐτῆς
ἀγιάσματος μυστικῶς, ἐορτάζουσα τὴν μνήμην σου.

Δόξα. ᾠχος πλ. α'.

Οσιε Πάτερ, τῆς ἀρετῆς ἐργάτης, ἐκ νεότητος γενό-
μενος, τοῦ Παρακλήτου σκῆνωμα ὄφθης· ἐν ᾧ ὁσίως
διαγαγὼν τὴν ζωὴν, τῆς ἀθανάτου δόξης μετέσχες, τῶν
ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων ἰσότιμος φανείς. Διὸ ἡ θήκη τῶν
λειψάνων σου, ὡς κιβωτὸς ἀγιάσματος, ἀγιάζει ἡμῶν
τὰς ψυχάς, καὶ νόσους τοῦ σώματος ἰάται, καὶ πᾶσαν
πληγὴν καὶ βλάβην, ἐξ ἡμῶν ἀπελαύνει. Ἀλλ' ὦ Πάτερ
Ἀθανάσιε, Ἱεραρχῶν σέμνωμα, μὴ παύση πρεσβεύων,
ὑπὲρ τῶν τιμώντων σε.

Καὶ νῦν. Τῆς Ἑορτῆς.

Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν Λειτουργίαν.

Τὰ Τυπικά, οἱ Μακαρισμοί, καὶ ἐκ τοῦ Κανόνος
τοῦ Ἁγίου ἡ γ' καὶ στ' ᾠδῆ. Ἀπόστολον καὶ Εὐαγγέ-
λιον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ζήτηι τῇ 12ῃ Δεκεμβρίου.

Κοινωνικόν. «Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον...».

Μεγαλυνάριον.

Χαίροις Ἀθανάσιε ἱερέ, ἀθανάτου δόξης, ἐνδιαίτη-
μα τὸ σεπτόν· χαίροις ὁ θαυμάτων, ἐπιτελῶν δυ-
νάμεις, τῆς Χριστιανουπόλεως θεῖε πρόεδρε.

Δίστιχον.

Ἀθανασίω τὸν ᾠμνον οἶα δῶρον
Προσάγει Γεράσιμος πίστει καὶ πόθῳ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΝΩΤΕΡΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η Σ

ΣΟΦΟΥΛΗ 60 (ΝΤΕΠΩ)
ΤΗΛΕΦ. 44-332

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 12.4.1967

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης, ἐκ τῆς ὁποίας μετὰ τριετείς σπουδὰς ἐξέρχονται ἑρεῖς -Δημοδιδάσκαλοι διὰ τὰς παραμεθορίου περιοχὰς τῆς χώρας,

ἀνακοινοῖ,

ὅτι τὴν 15ην Σεπτεμβρίου 1967 κατόπιν εἰσητηρίων ἐξετάσεων θὰ προσλάβῃ (50) πενήκοντα σπουδαστὰς διὰ τὴν Α' τάξιν, ἄνευ Ἀκαδημαϊκοῦ ἀπολυτηρίου.

Εἰς τὰς εἰσητηρίους ἐξετάσεις δύνανται νὰ λάβουν μέρος ἀπόφοιτοι Λυκείων, Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ λοιπῶν ἰσότημων πρὸς αὐτὰ Σχολείων ἐφ' ὅσον ἔχουν συμπληρώσει τὸ 20ὸν καὶ δὲν ἔχουν ὑπερβῆ τὸ 28ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Οἱ σπουδασταὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τριετοῦς ἐν τῇ Σχολῇ φοιτήσεώς των κατοικοῦν καὶ διαιτῶνται ἐν τῇ Σχολῇ δωρεὰν ὡς ὑπότροφοι τοῦ Κράτους.

Οἱ ἀποφοιτῶντες ἐκ τῆς Σχολῆς χειροτονοῦνται ἐφημέριοι καὶ διορίζονται κατ' ἀπόλυτον προτίμησιν (ἄρθρ. 4, Ν.Δ. 3885/58) δημοδιδάσκαλοι εἰς διθέσια ἢ μονοθέσια δημοτικὰ σχολεῖα παραμεθορίου περιοχῆς τῆς χώρας καὶ λαμβάνουν πλήρεις τὰς ἀποδοχὰς ἀμφοτέρων τῶν θέσεων.

Περὶσσότεραι πληροφoρία παρέχονται εἰς τὴν Σχολὴν Θεμιστοκλῆ Σοφούλη 60 (Ντεπώ), στάσις γέφυρα, τηλέφ. 44-332 Θεσσαλονίκη, πρὸς ἣν δύνανται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ ἀπευθύνωνται δι' ἐπιστολῆς των.

Ἐκ τῆς Σχολῆς

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, ὅτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν ΤΑΚΕ τῆς περιφέρειας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἐτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Παντελεήμονα Ροδόπουλον, Ὑψηλὴν Πανεπιστημίου, Θεσσαλονίκην. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Αἰδεσιμώτατον Ἰάκωβον Σταθοῦλην, Ἅγιον Μάμωντα Ν. Μανδανιδῶν Χαλκιδικῆς. Ἐπιστολὴ σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν.—Κύριον Ἀβιγαῖδ Νικοκάβουραν, Κέρκυραν.—Ὁσιώτατον Ἀντώνιον Μουστάκαν, Ἅγιον Ὅρος, Κύριον Ἰωάννην Φραγκοῦλαν, Θεσσαλονίκην, Κύριον Ἰωάννην Γέγιον, Μόλισταν Ἰωαννίνων, Κύριον Ἰωάννην Τάσιον, Θεσσαλονίκην, Κύριον Αἰμίλιον Παναγιωτόπουλον, Ξυλόκαστρον Κορινθίας, Κύριον Γεώργιον Σιώζιον, Κόνιτσαν. Συνδρομαί σας ἐλήφθησαν. Ἐξοφλητικαὶ ἀποδείξεις ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Εὐχαριστοῦμεν.—Αἰδεσιμώτατους, Γεώργιον Φραγκιανὰκην, Ἐφημέριον Καλοῦ Χωρίου, Ἀρχαλοχωρίου Κρήτης, Ἡλίαν Κοντόν, Ἐφημέριον Ἰμέραν Κοζάνης, Παπακωνσταντίνον Δημήτριον, Μικῆλαι Ἀργολίδος, Αἰδεσ. Οἰκονόμον Παναγιώτην Δασκαλοθανάσην, Ἐφημέριον Ἰ. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐρμιόνης Ἀργολίδος. Αἰ ἐπιστολαὶ σας διεβιβάσθησαν ἀρμοδίως. Ἀπαντήσεις ἐπ' αὐτῶν θὰ ἔχετε ἐν καιρῷ. Ἠδηπροηγούνται ἀπορία πολλῶν ἀναγνωστῶν μας ἐφημερίων. Αἰδεσιμ. Ἀναστάσιον Καράμπελαν, Περιστερί Ἀττικῆς. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Κύριον Βασίλειον Χαλκιᾶν, Ἐνταῦθα. Ἐνεγράφητε εἰς «Ἐκκλησίαν» καὶ «Θεολογίαν».—Αἰδεσιμ. Στέφανον Κοντογιάννην, Ἐφημέριον Ἀνθούσης, Ραφίνας Ἀττικῆς. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Αἰδεσιμ. Σεραφεῖμ Κανδύλην, Ἐφημέριον Ἀλαδινού, Ἄνδρον.—Ἐρδὸν Νάον Ἀγίας Τριάδος. Καὶ ὑμεῖς ἐνεγράφητε, θὰ λαμβάνητε δὲ τακτικῶς τὸ περιοδικόν.—Κύριον Βασίλειον Ποπώλην, Καρδίτσαν. Ἐνεγράφητε καὶ σᾶς ἀπεστάλησαν τὰ ἀπὸ 1—1—1967 τεύχη.—Ὁσιολογ. Ἰερομόναχον Παῦλον Λαυριώτην, Ἅγιον Ὅρος. Συνδρομὴ σας ἐλήφθη. Σᾶς ἀπεστάλη σχετικὴ ἀπόδειξις.—Αἰδεσιμ. Ἰωάννην Μπόμην, Ἐνταῦθα. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας εἰς «Ἐκκλησίαν» καὶ «Θεολογίαν» ἐγένετο.—Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Ἰωάννην Ἡλιόπουλον, Κυψέλην Αἰγίνης. Ἐνεγράφητε καὶ σᾶς ἀπεστάλησαν τὰ ἀπὸ 1—1—67 ἐκδοθέντα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ.—Αἰδεσιμ. Εὐάγγελον Τυράκην, Ἐφημέριον Πινῶν, Ἅγιον Νικολάου Κρήτης. Εὐχαριστοῦντες δι' εὐχάς σας. Σᾶς γνωρίζομεν ὅτι προσέβημεν καὶ εἰς τὴν ἀλλαγὴν διευθύνσεώς σας.—Αἰδεσιμ. Δημήτριον Οἰκονόμον, Ἐφημέριον Νέας Ζωῆς Καλαμπάκας. Ἐκ διαβιβασθείσης ἡμῖν παρὰ τῆς Ἀποστο-

Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
 Ὀδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι - Τηλέφ. 227.689.

λικής Διακονίας επιστολῆς σας, ἐπληροφρήθημεν τὴν μετάθεσίν σας εἰς τὴν Νέαν Ζωὴν καὶ προέβημεν εἰς ἀλλαγὴν τῆς διευθύνσεώς σας. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν οικονομικὴν ἀρωγὴν τῶν Κρατικῶν Λαχείων πρὸς τὴν ἐνορίαν σας ἥτις τυγχάνει νεοσύστατος καὶ ἄπορος, ἀρμοδίᾳ ἐν προκειμένῳ τυγχάνει ἡ Νομαρχία Τρικιάλων ἀπ' ὅπου δύνασθε νὰ λάβητε ὑπευθύνους καὶ σαφεῖς πληροφορίες.—Αἰδεσιμ. Κωνσταντῖνον Βλασσόπουλον, Κουμουθέραν Ζαχάρως. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Αἰδεσιμ. Εὐάγγελον Μπαϊρακτάρην, Ἅγιον Δημήτριον Μετοχίου. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Αἰδεσιμ. Κωνσταντῖνον Γκέλην, Ἄροστολίον. Ἐνεγράφητε καὶ σᾶς ἀπεστάλησαν τὰ μέχρι σήμερον ἐκδοθέντα τεύχη τοῦ 1967.—Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Φώτιον Νικολαΐδην, Ν. Φιλαδέφειαν. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Αἰδεσιμ. Παναγιώτην Βαρδακώσταν, Μεσοχώρια Εὐβοίας. Σᾶς ἐστάλη ἀπάντησις δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς.—Αἰδεσιμ. Ἐλευθέριον Τσίρον, Λευκίαια Ναυπλίου. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Κύριον Θωμᾶν Σπανόπουλον, Θεσσαλονίκη. Αἰτηθὲν τεύχος 1967 σᾶς ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.—Αἰδεσιμ. Ἰσιδώρον Κουφόν, Βαρβάσιον Χίου. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Αἰδεσιμ. Θεόδωρον Δραβίλαν, Ἐνταῦθα. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἀπὸ Μοσχάτου εἰς Ἀθήνας ἐγένετο τὸ πρῶτον τὴν 22—3—1963 ὅπου καὶ σᾶς ἀπεστέλλετο τακτικῶς τὸ περιοδικόν. Τὴν 17—7—1965 μᾶς ἐπεστράφη τὸ περιοδικόν ὑπὸ τοῦ Ταχυδρομείου μὲ ἔνδειξιν α"Ἀγνωστος» ὅτε καὶ διεκόψαμεν προσωρινῶς τὴν ἀποστολὴν. Ἦδη σᾶς ἐπανεγγράψαμεν καὶ θὰ ἀποστέλλεται τὸ περιοδικόν ἀπὸ τοῦδε τακτικῶς.—Αἰδεσιμ. Κωνσταντῖνον Παπᾶν, Ζίτσαν. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Αἰδεσιμ. Κωνσταντῖνον Μαλάμη, Βαφειοχώριον Κιλκίς. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.—Αἰδεσιμ. Παναγιώτην Εὐάγγελόπουλον, Νέαν Μηχανιώναν Θεσσαλονίκης. Σᾶς ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς τὰ αἰτηθέντα τεύχη τοῦ 1966 καὶ 1967. Ἡ παρατηρούμενη ἀνωμαλία εἰς τὴν λήψιν τοῦ περιοδικοῦ θὰ ὀφείλεται προφανῶς εἰς τὸ ταχυδρομικὸν Γραφεῖον τῆς περιοχῆς, καθ' ὅσον τοῦτο ταχυδρομεῖται τακτικῶς πρὸς ὑμᾶς, πρὸς ὃ δέον ὅπως ἀπευθυνθῆτε, ἵνα μὴ παρατηροῦνται εἰς τὸ ἐξῆς ἀπώλειαι περιοδικῶν. Πάντως εἰμεθα πάντοτε πρόθυμοι νὰ ἀναπληρώσωμεν πᾶσαν ἐν τῷ μέλλοντι, ἀπώλειαν, ἐφ' ὅσον βεβαίως ὑπάρχουν διαθέσιμα τεύχη.—Αἰδεσιμ. Ἐρμόλαον Μασαράν, Καμάρες Ἀχαΐας. Ἐνεγράφητε καὶ σᾶς ἀπεστάλησαν τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα τεύχη τοῦ 1967.—Αἰδεσιμ. Γεώργιον Ναουμίδην, Ἐάνθη. Αἰτηθὲν τεύχος σᾶς ἀπεστάλη.—Αἰδεσιμ. Εὐάγγελον Σπυρόπουλον, Χρυσοβίτσαν Ἀστακοῦ. Ἐνεγράφητε μερίμνη Ἰερᾶς Μητροπόλεως Αἰτωλίας.—Αἰδεσιμ. Παναγιώτην Τσιάπραν, Τρίκαλα. Αἰτηθέντα τεύχη σᾶς ἀπεστάλησαν.—Αἰδεσιμ. Ἰωάννην Στάμον, Ἄνδρον. Ἐνεγράφητε ἀπὸ 1—6—1967.—Κύριον Κωνσταντῖνον Μουρτζάκον, Μέγαρο. Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας εἰς τὸ ἄρθρον περὶ τῆς τελευταίας ἐνθρονίσεως τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐπὶ Σουλτάνων («Ἐφημέριος» φύλλον 10-11 τοῦ 1967) ἀνεγράφη ὅτι ὁ ἀγὼν τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Ε' κατὰ τὸ κλείσιμον τῶν ἐκκλησιῶν ἐγένετο τὸ 1920, ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητα ἐγένετο 1890. Ἐξ ἰδίας τυπογραφικῆς παραδρομῆς ἀναφέρεται ὡς ἐποχὴ τοῦ τουρκικοῦ Συντάγματος τὸ 1998 ἀντὶ τοῦ 1928.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Οἱ νέοι Μητροπολίται.—Ἐπίκαιρα.—**Θεοδόση Σπεράντσα**, Ἡ ἐργασία (Δ').—**Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἡ περὶ μορφώσεως διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Καππαδοκίας (Θ'). — **Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου**, Ἡ ἐσωτερικὴ μας καὶ ὄχι ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς μας, ἡ τῆς εὐθυμίας μας καὶ ὄχι ὁ πλοῦτος καὶ ἡ φτώχεια. Ἀπόδοση Ἀνθίμου Θεολογίτη. — Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Ὁρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς μελέτες τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν **Νεκταρίου Αἰγίνης** «Γνώρισε τὸν ἐαυτό σου». Ἀπόδοση **Θεοδόση Σπεράντσα**.—**Βασ. Μουστάκη**, Ὁ Ἰούδας.—Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου, Ἐπισκόπου Χριστιανουπόλεως τοῦ Θαυματουργοῦ, ποιηθεῖσα ὑπὸ **Γερασίμου Μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου**, ὕμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.—Εἰδήσεις.—Ἀλληλογραφία.

Ἐπισημαίνεται ὅτι ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα, ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Τόποις: **ΤΣΙΡΩΝΗ** (Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα)
Ὁδὸς Λένουμαν 185, Ἀθήναι — Τηλέφ. 530.318

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: **Δημήτριος Β. Δεσποτάκης**
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι